

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Διπλωματική Εργασία

Συγκριτική Ανάλυση Φορολογίας Φυσικών Προσώπων στην Ελλάδα και την
Ευρωπαϊκή Ένωση

Της
Τσάλιας Μαρίνας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος στη
Λογιστική και Χρηματοοικονομική

Θεσσαλονίκη 2021

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται στα πλαίσια απόκτησης μεταπτυχιακού διπλώματος του προγράμματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας είναι «Συγκριτική Ανάλυση Φορολογίας Φυσικών Προσώπων στη Ελλάδα και στην Ε.Ε.». Αφορμή για την επιλογή του θέματος ήταν το προσωπικό μου ενδιαφέρον στα θέματα της φορολογίας των φυσικών προσώπων και η αδήριτη ανάγκη για τη βελτίωση του υφιστάμενου ελληνικού φορολογικού συστήματος με βάση τα ευρωπαϊκά. Η εργασία αυτή έχει ως κύριο θέμα τα ελληνικά αλλά και τα ευρωπαϊκά φορολογικά συστήματα και χωρίζεται σε ενότητες. Επιπλέον κάτω από κάθε θεωρητική ανάλυση ενός φορολογικού συστήματος υπάρχει και ένα πρακτικό παράδειγμα για την καλύτερη κατανόηση του αναγνώστη.

Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα θεσπίστηκαν μεγάλες αλλαγές στον φορολογικό κώδικα με αποτέλεσμα την αύξηση των φόρων. Στις μέρες που διανύουμε, εξαιτίας του κορονοϊού εγείρεται το ενδιαφέρον για μεγάλες αλλαγές στον φορολογικό κώδικα. Τα εισοδήματα των πολιτών μειώθηκαν σημαντικά ενώ η φορολόγηση και οι συντελεστές φορολογίας αυξήθηκαν. Παράλληλα, ο πλούτος της χώρας έχει πέσει σε χαμηλά επίπεδα όχι μόνο εξαιτίας της οικονομικής κρίσης αλλά και της πανδημίας.

Παρόλο που οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες επιβάλουν ανάλογους φόρους με βάση τους οικονομικούς και κοινωνικοπολιτικούς παράγοντες, θα είχε ενδιαφέρον να μελετηθεί πώς η φορολογία των φυσικών προσώπων σε διάφορες χώρες (Γερμανία, Κύπρος, Βουλγαρία στη προκειμένη) επηρεάζει τις συνθήκες του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Καθώς επίσης, ενδιαφέρον θα ήταν να συγκριθούν με τα δεδομένα της Ελλάδας και του εξωτερικού. Η επιλογή των χωρών δεν ήταν τυχαία αφού και οι τρεις προαναφερθείσες αποτελούν κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αντικατοπτρίζουν διαφορετικά επίπεδα πλούτου.

Για όλους τους παραπάνω λόγους είναι επίκαιρη και χρήσιμη μία εκτενής μελέτη της φορολογίας φυσικών προσώπων στην Ελλάδα και σε χώρες της Ε.Ε, όπως αυτή που παρουσιάζεται στις επόμενες σελίδες της διπλωματικής εργασίας.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Φορολογία, Φορολογία Εισοδήματος, Συντελεστής Φόρου, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος, Φυσικά Πρόσωπα, Φορολογούμενος, Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, Ανεργία, Πληθωρισμός, Πληθυσμός, Μέσο Εισόδημα, Βασικός Μισθός

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑ	ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ
ΑΑΔΕ	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΡ	Αριθμός
ΑΡΘ	Άρθρο
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΛΣΤΑΤ	Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία
ΚΟΕ	Καθαρό Οικογενειακό Εισόδημα
ΚΦΕ	Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος
ΚΦΔ	Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας
Ν	Νόμος
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΦΕΚ	Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
ΦΠ	Φυσικά Πρόσωπα
ΦΕΦΠ	Φόρου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων
TAXIS	Πληροφοριακό Σύστημα Φορολογίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.....	8
1.2 ΣΚΟΠΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	8
1.3 ΔΟΜΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	12
3.1 ΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	12
3.2 ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	13
3.2.1 ΔΙΚΑΙΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΦΟΡΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΒΑΡΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ.....	14
3.3 ΚΩΔΙΚΑΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ- Ν.4172/13.....	17
3.4 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΣΚΤΗΡΙΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	18
3.4.1 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	18
3.4.2 ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.....	18
3.5 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	23
4.1. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	24
4.2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ.....	29
4.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	32
5.1. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	32
5.2 ΜΕΣΑΙΑ ΤΑΞΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	34
5.3 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ.....	39
5.4 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΚΥΠΡΟΥ.....	41
5.5 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ.....	42
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	44
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	46

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1. Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος από Μισθωτή Εργασία.....	21
Πίνακας 2.Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος από Μισθωτή Εργασία και Προοδευτικός Φόρος σε Ευρώ.....	21
Πίνακας 3. Ποσό μείωσης φόρου λόγω εξαρτώμενων τέκνων.....	22
Πίνακας 4. Πρακτική Εφαρμογή 1.....	22
Πίνακας 5. Πρακτική Εφαρμογή 2.....	23
Πίνακας 6. Φορολογικός συντελεστής άγαμων προσώπων Γερμανίας.....	25
Πίνακας 7. Φορολογικός συντελεστής παντρεμένων προσώπων Γερμανίας.....	26
Πίνακας 8. Συγκριτικός Φορολογικός Πίνακας Γερμανίας.....	26
Πίνακας 9. Πρακτική Εφαρμογή.....	29
Πίνακας 10. Φορολογία φυσικών προσώπων Κύπρος.....	30
Πίνακας 11. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Γερμανίας.....	40
Πίνακας 12. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Γερμανίας.....	40
Πίνακας 13. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Κύπρου.....	41
Πίνακας 14. Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδας – Κύπρου.....	42
Πίνακας 15. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Βουλγαρίας.....	43

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα 1. Αρχές Φορολογίας.....	14
Σχεδιάγραμμα 2. Δείκτες	33
Σχεδιάγραμμα 3. Ευημερία Πολιτών.....	33
Σχεδιάγραμμα 4. Χώρες Μελέτης	34
Σχεδιάγραμμα 5. Γράφημα εισοδήματος μεσαίας τάξης από το 2003 έως το 2015....	35
Σχεδιάγραμμα 6. Μέσο μεικτό και καθαρό εισόδημα Ελλήνων φορολογούμενων για τα έτη 2010, 2015, 2018, 2019, 2020	37
Σχεδιάγραμμα 7. Ποσοστιαία συνεισφορά μέσου μισθού Ελλήνων φορολογούμενων στο Ελληνικό Κράτος για τα έτη 2010, 2015, 2018, 2019 και 2020.....	38
Σχεδιάγραμμα 8. Ποσοστό πληθυσμού κατανεμημένο στην κατώτερη, μεσαία και υψηλή εισοδηματική τάξη για τα έτη 2004, 2008, 2012 και 2015.....	38

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Η φορολογία είναι ένα σύστημα που χρησιμοποιείται από τα οργανωμένα κράτη εδώ και δεκαετίες. Στόχος της είναι η επιβολή φορών από τα κράτη στους πολίτες. Αποτελεί, επιπροσθέτως, τη σημαντικότερη πηγή εσόδων για το κράτος. Χωρίζεται στη φορολόγηση φυσικών και νομικών προσώπων και οντοτήτων. Κύρια μέριμνα της φορολογίας είναι η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών και η βέλτιστη παροχή υπηρεσιών για τους πολίτες. Συνήθως, με την επιβολή των φόρων μπορεί να υπάρξουν μεγάλες αμβλύσεις στις ανισότητες για την ανακατανομή του πλούτου. Η φορολογία είναι σπουδαίας σημασίας κυρίως λόγω του αναγκαστικού χαρακτήρα της και ενδιαφέρει ένα αξιόλογο μέρος του πληθυσμού του κράτους. Απασχολεί τους λογιστές, πολιτικούς, νομικούς, επιχειρηματίες, επενδυτές, οικονομολόγους, τη κυβέρνηση αλλά και τον κάθε πολίτη που υφίσταται το βάρος της.

Η φορολογία λοιπόν αποτελεί το σύνολο των νομικών διατάξεων οι οποίες συνοδεύονται από την διαδικασία επιβολής και είσπραξης των φόρων, διαδικασία που είναι υπέρ του κράτους και άλλων νομικών προσώπων, επιβαλλόμενη με νόμο εισφορά μέρους εισοδήματος των φυσικών και των νομικών προσώπων. Το φορολογικό σύστημα συμβάλλει τα μέγιστα στη λειτουργία του κράτους. Κάθε φορολόγηση προϋποθέτει μια κάποια κοινωνική δομή (Σταματόπουλος, Καραβοκύρης, 2009).

Πολλές αλλαγές και τροποποιήσεις έχουν επέλθει στην φορολογία εισοδήματος ανά τα τρέχοντα και περασμένα έτη ούτως ώστε να είναι πιο σωστή και δίκαιη η φορολόγηση των πολιτών της χώρας μας. Ο Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.)-Ν.4172/13, που ισχύει σήμερα, έχει διάφορες αλλαγές όπως η αλλαγή της φορολογικής κλίμακας, οι αλλαγές στις εκπιπτόμενες δαπάνες, η διαφοροποίηση στον τρόπο έκπτωσης αυτών των δαπανών και αλλαγές που αναφέρονται στα τεκμήρια διαβίωσης.

1.2 Σκοπός της εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση και η κατανόηση του φορολογικού συστήματος των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα. Να υπάρξει μια κατανόηση ως προς τον χώρο, τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την εύρεσή του και την ωφελιμότητα του φορολογικού συστήματος των φυσικών προσώπων. Επιπλέον, πρωταρχικός σκοπός της εργασίας είναι να αναλυθεί το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας σε σχέση με τα φορολογικά συστήματα της Γερμανίας, Κύπρου και Βουλγαρίας. Ακόμη, στόχος είναι η αναφορά όλων των ομοιοτήτων και των διαφορών μεταξύ των φορολογικών συστημάτων. Μέσα από την εργασία θα προσπαθήσουμε να εξετάσουμε το πως επηρεάζεται το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και κατά πόσο είναι αξιοκρατικό και δίκαιο το φορολογικό σύστημα με βάση κάποια βασικά οικονομικά και κοινωνικά μεγέθη της κάθε χώρας. Τελικός σκοπός είναι η επισήμανση των συμπερασμάτων και των προοπτικών για την μελλοντική καλύτερη φορολόγηση των φυσικών προσώπων της Ελλάδας.

1.3 Δομή εργασίας

Η εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια, συμπεριλαμβανομένου του πρώτου κεφαλαίου στο οποίο βρισκόμαστε, το οποίο αποτελεί το εισαγωγικό κεφάλαιο και είναι διαιρεμένο σε δύο υποενότητες: τις εισαγωγικές παρατηρήσεις, τον σκοπό της εργασίας και την δομή της. Η εργασία χωρίζεται σε δύο μεγάλες ενότητες. Η πρώτη ενότητα είναι θεωρητική και εκεί αναλύονται και επεξηγούνται τα φορολογικά συστήματα των χωρών που θα αναλυθούν και δίνονται οι ορισμοί κάποιων σημαντικών φορολογικών εννοιών. Η δεύτερη ενότητα αποτελείται από συγκριτικές μελέτες ανάμεσα σε οικονομικούς, κοινωνικούς και φορολογικούς δείκτες των χωρών που θα αναλυθούν και αποτελεί το πρακτικό μέρος της διπλωματικής εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η επισκόπησης βιβλιογραφίας. Συγκεκριμένα εκεί έχουμε παραθέσει κάποιους ορισμούς και βασικές έννοιες που χρησιμοποιούνται στην φορολογία, κάποιες σημαντικές γενικές αρχές της φορολογίας εισοδήματος και χρήσιμα άρθρα σχετικά με την φορολογία. Το δεύτερο κεφάλαιο αποτελεί το πλέον θεωρητικό κομμάτι της διπλωματικής εργασίας και είναι το πρώτο βήμα για την κατανόηση των επόμενων κεφαλαίων.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η φορολόγηση φυσικών προσώπων στην Ελλάδα. Αναλυτικότερα παρουσιάζεται ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος- Ν.4172/13, βασικά χαρακτηριστικά και έννοιες και η φορολογία εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις. Σε αυτήν την ενότητα υπάρχουν επίσης και πρακτικές εφαρμογές με τον υπολογισμό φόρων σε διάφορες περιπτώσεις εισοδημάτων για την καλύτερη κατανόηση της θεωρίας. Τέλος υπάρχει και μια μικρή υποενότητα που αναφέρεται στην φορολογία της μεσαίας τάξης και πως αυτό επηρεάζει αρνητικά ή θετικά την μεσαία τάξη.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα ασχοληθούμε με τη φορολογία των φυσικών προσώπων στην Ε.Ε.. Ειδικότερα, θα μελετηθούν τα φορολογικά συστήματα που χρησιμοποιούνται στη Γερμανία, στη Κύπρο και στη Βουλγαρία. Εκεί παρουσιάζεται στην αρχή θεωρητικά το φορολογικό σύστημα στο πλαίσιο της φορολογίας φυσικών προσώπων και στην συνέχεια όπως και στην προηγούμενη ενότητα έχουμε παραθέσει πρακτικές εφαρμογές που συνοδεύουν το θεωρητικό κομμάτι. Σε αυτήν την ενότητα επίσης, υπάρχουν και επεξηγηματικοί πίνακες που κάνουν πιο εύκολη την κατανόηση των θεωρητικών κομματιών.

Στο πέμπτο μέρος της εργασίας θα παρουσιαστούν συγκριτικές αναλύσεις. Αυτές θα είναι ως προς οικονομικούς δείκτες, φορολογικούς συντελεστές και δείκτες ευημερίας όπως για παράδειγμα το Α.Ε.Π., η ανεργία, ο πληθυσμός, ο πληθωρισμός και το μέσο εισόδημα. Για τη συγκριτική ανάλυση θα γίνει χρήση γραφημάτων, διαγραμμάτων και πινάκων. Το πέμπτο μέρος αρχίζει με την μεθοδολογία έρευνας που εκεί εξηγούμε πως έγινε η έρευνα, ποιοι δείκτες χρησιμοποιήθηκαν και γιατί και από που αντλήσαμε στοιχεία και δεδομένα. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι συγκριτικές αναλύσεις που είναι χωρισμένες ανά δύο χώρες, με χώρα βάσης κάθε φορά την Ελλάδα.

Τέλος, στην έκτη και τελευταία ενότητα θα γίνει μία γενική ανασκόπηση των όσων αναφέρθηκαν και θα διεξαχθούν τα τελικά πορίσματα της εργασίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιεί διάφορα εργαλεία και στατιστικές μεθόδους για να κάνει αναλύσεις και να διατηρεί και να ενθαρρύνει την οικονομική και βιοτική ανάπτυξη των κατοίκων της. Το κάθε κράτος μέλος όμως θέτει τους δικούς της κανόνες και νομοθεσίες για την φορολόγηση των φυσικών προσώπων. Πολλοί πολιτικοί και ειδικοί του χώρου υποστηρίζουν αυτήν την ιδέα που είναι γνωστή και ως φορολογικός ανταγωνισμός καθώς αναγκάζει τις κυβερνήσεις να παίρνουν αποφάσεις και να θέτουν κανόνες που όχι μόνο είναι αναγκαίες και ωφέλιμες για το κοινό καλό αλλά και την κάνουν να είναι και πιο αποτελεσματικές. Από την άλλη υπάρχει και μια μερίδα ανθρώπων που υποστηρίζει ότι πρέπει να επικρατήσει η φορολογική εναρμόνιση μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Υποστηρίζουν ότι η φορολογική εναρμόνιση συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εναρμόνιση των φορών τελικά είναι μια δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν είναι πρόθυμα να την εφαρμόσουν. Επιθυμούν να διατηρήσουν την αυτονομία τους στη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους φόρους και την φορολογία. Οι συζητήσεις για την εναρμόνιση των φόρων εισοδήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση πάντα φέρνουν στην επιφάνεια τα ίδια προβλήματα. Οι διαφορετικές πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις στις περιοχές της Ευρώπης αντικατοπτρίζουν και την αποδοχή και την αναγκαία θεσμοθέτηση διαφορετικών φορολογικών βαρών και συντελεστών τόσο σε φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα. Αν και η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων εμπίπτει πλήρως στην αρμοδιότητα των επιμέρους χωρών ακόμη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η εξέλιξή της στο πέρασμα του χρόνου είναι ένα θέμα που θα κατέχει εξέχουσα θέση στην πολιτική συζήτηση. (Lukáčováetal.,2020)

Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι πολύ σημαντικός για ένα κράτος. Η σημασία των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων δεν έγκειται μόνο στην οικονομική τους συνεισφορά στους δημόσιους προϋπολογισμούς. Αξιοσημείωτο είναι ότι κατά μέσο όρο, οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι η δεύτερη πιο σημαντική πηγή φορολογικών εσόδων για το κράτος, σύμφωνα με τη φορολογική ταξινόμηση της Eurostat. Επιπλέον ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων έχει μεγάλο αντίκτυπο και σε άλλες κυβερνητικές πολιτικές και στόχους όπως είναι η οικονομική ανάπτυξη, η ανταγωνιστικότητα της χώρας και η λειτουργία των αγορών εργασίας. Οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων αποτελούν σημαντική πηγή δημόσιων εσόδων, χαρακτηριστικό είναι ότι αντιπροσώπευαν σχεδόν το ένα τέταρτο της συνολικής φορολογίας κατά μέσο όρο, δηλαδή 24 % στις χώρες του ΟΟΣΑ (ΟΟΣΑ, 2013) και 21 % στην ΕΕ-27 (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013). Οι περισσότερες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν διαφορετικά συστήματα φορολόγησης και διαφορετική δομή φορολογικών εσόδων (φορολογικός συνδυασμός). Ειδικότερα, ενώ οι περισσότερες χώρες αντλούν περίπου ίσα μερίδια εσόδων από άμεσους φόρους, έμμεσους φόρους και κοινωνικές εισφορές, ειδικά στα νέα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συνήθως εμφανίζουν χαμηλότερους δείκτες και ποσοστά από τις πιο αναπτυγμένες χώρες. Τέλος, οι έμμεσοι φόροι θεωρούνται ότι καταβάλλονται ευκολότερα στο κράτος από τους άμεσους φόρους καθώς ενσωματώνονται σε τιμές αγαθών και υπηρεσιών όμως θεωρούνται πιο άδικοι καθώς δεν λαμβάνουν υπόψιν την οικονομική κατάσταση του κάθε φορολογούμενου. (Szarowská, 2014)

Η φορολογία των φυσικών προσώπων αποτελεί μια μεγάλη κατηγορία στο τομέα της φορολόγησης και απασχολεί πολλούς ανθρώπους. Ιδιαίτερα η φορολόγηση των μισθωτών, που αποτελούν ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού που φορολογείται είναι πολύ σημαντική να μελετηθεί και να συγκριθεί με τα δεδομένα της Ευρώπης. Αν και υπάρχουν αντικρουόμενες προσεγγίσεις στο αν θα πρέπει να γίνονται διασυνοριακές συγκρίσεις στην φορολόγηση των φυσικών προσώπων, καθώς κάθε χώρα είναι διαφορετική, έχουν στατιστικό ενδιαφέρον τα αποτελέσματα των συγκρίσεων. Αυτό που θα πρέπει να συγκριθεί ώστε να έχουμε σωστά και πρακτικά αποτελέσματα είναι οι πραγματικοί φορολογικοί συντελεστές με την χρήση δεδομένων που αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα που βιώνουν οι εργαζόμενοι στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο φορολογικός συντελεστής είναι ο φόρος που αντιστοιχεί σε κάθε μια μονάδα φορολογικής βάσης και χρησιμοποιείται για να υπολογιστεί ο φόρος που πρέπει να αποδώσει ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο κράτος. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στην μελέτη είναι ο πραγματικός ακαθάριστος μισθός που αντιπροσωπεύει το συνολικό κόστος της απασχόλησης ενός ατόμου, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εισφορών ασφαλείας που καταβάλλονται επιπλέον του μισθού ενός υπαλλήλου, ο πραγματικός καθαρός μισθός δηλαδή πόσα λεφτά έχει να ξοδέψει ένας εργαζόμενος – φορολογούμενος. Για το έτος 2013 στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο μέσος μισθός έχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στα κράτη-μέλη, το χαμηλότερο ποσό είναι στην Βουλγαρία με αριθμό 3.956 ευρώ ανά έτος ενώ το υψηλότερο βρίσκεται στο Βέλγιο με 58.235 ευρώ. Το καθαρό εισόδημα επίσης έχει μεγάλη διαφορά ανάλογα με το κράτος- μέλος, ξεκινώντας από μόλις 2.642 ευρώ στην Βουλγαρία και φτάνοντας μέχρι 29.595 ευρώ στην Φιλανδία. Το έτος 2013 ήταν ένα έτος δύσκολο για πολλά κράτη λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και επηρέασε ακόμα περισσότερο τα μικρά αναπτυσσόμενα κράτη, αυτό αποτυπώνεται και στο μεγάλο χάσμα μεταξύ των χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τέλος οι τάσεις στην φορολογία εισοδήματος πρέπει να παρακολουθούνται και να αξιολογούνται από έτος σε έτος. (Rogers et al., 2013)

Όπως έχει ήδη αναφερθεί το κράτος παράγει έσοδα από την φορολογία. Η φορολογία των φυσικών προσώπων αποτελεί ένα μεγάλο κομμάτι εσόδων. Όμως τα έσοδα του κράτους χρησιμοποιούνται για να προσφερθούν αγαθά και υπηρεσίες στους πολίτες. Οι πολίτες είναι ευχαριστημένοι όταν θεωρούν ότι αυτά που λαμβάνουν από το κράτος είναι ίσα με αυτά που πληρώνουν στο κράτος δηλαδή τον φόρο. Στην πραγματικότητα τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά και αυτό που λαμβάνει το κράτος από αυτό που προσφέρει στους πολίτες είναι τελείως διαφορετικό. Μάλιστα η αναλογία αυτή αλλάζει όχι μόνο από χώρα σε χώρα αλλά και από περιφέρεια σε περιφέρεια. Το πόσο μεγάλη θα είναι η διαφορά εξαρτάται από πολλούς παράγοντες μεταξύ άλλων την χώρα στην οποία ανήκουν οι περιφέρειες και οι οικονομικές επιδόσεις τόσο τοπικά όσο και συνολικά και το υφιστάμενο επίπεδο ανισότητας μεταξύ των πολιτών. Αυτό που έδειξε η έρευνα είναι ότι τα περιοχές με πιο χαλαρά και ευέλικτα φορολογικά συστήματα τείνουν να λειτουργούν καλύτερα και να προσφέρουν περισσότερα έσοδα στο κράτος και το κράτος τείνει να ξοδεύει μεγαλύτερο μέρος των εσόδων στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στους πολίτες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την μεγαλύτερη ευημερία των πολιτών και παράλληλα την μείωση των εισοδηματικών ανισοτήτων. Από την άλλη πλευρά η ακραία φτώχεια και ο μεγάλος πλούτος φαίνονται να συνδέονται περισσότερο με πιο αστικές περιοχές. Το εύρημα αυτό υποδηλώνει τόσο την ανισότητα που επικρατεί ανάμεσα σε διαφορετικές περιφέρειες όσο και στο ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη για παρέμβαση

του κράτους για την εξομάλυνση αυτών των διαφορών. Ένα ακόμα εύρημα της μελέτης έδειξε ότι υπάρχει αρνητική σχέση μεταξύ του διαθέσιμου καθαρού εισοδήματος (μετά από φόρους) με την ανισότητα δείχνοντας ότι αυτά τα δύο δεν είναι μόνο αλληλένδετα αλλά συμπεριφέρονται αντίθετα.(Mercader-Prat, 2004)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

3.1 Ορισμοί και βασικές έννοιες

Έννοια του φόρου

Η έννοια του φόρου είναι σύνθετη και δύσκολη να ερμηνευτεί. Συγκεκριμένα, φόρος είναι οι «σαφώς καθορισμένες διατάξεις και χωρίς ειδικό αντάλλαγμα, εισφορά των πολιτών προς το κράτος για την κάλυψη των δημοσίων αναγκών, στις οποίες περιλαμβάνονται κοινωνικοπολιτικοί και οικονομικοί σκοποί» (Σελλάς, 1989). Σύμφωνα με τον ορισμό του Γάλλου οικονομολόγου GastonZeze, ο φόρος αποτελεί αναγκαστική εισφορά που καταβάλλεται από τον πολίτη, χωρίς ειδική αντιπαροχή και την εισπράττει το κράτος για να αντιμετωπίσει τις δημόσιες δαπάνες (Γκίνογλου, 2014).

Σύμφωνα με έναν άλλον οικονομολόγο, τον GastonZeze, ο φόρος αποτελεί αναγκαστική εισφορά που καταβάλλεται από τον πολίτη, χωρίς ειδική αντιπαροχή και την εισπράττει το κράτος για να αντιμετωπίσει δημόσιες δαπάνες. Ο FranklinD. Roosevelt είχε πει ότι ο φόρος είναι το αντίτιμο που πληρώνουμε για να ζούμε σε μία οργανωμένη κοινωνία.

Ο φόρος μπορεί να αφορά όλα ή το μεγαλύτερο μέρος των φυσικών προσώπων τα οποία ζουν σε ένα κράτος, είτε ημεδαπά είτε αλλοδαπά και διαμένουν μόνιμα ή προσωρινά σε κάθε κράτος. Το ποσό του φόρου μπορεί να μεταβάλλεται κάθε χρόνο και η αλλαγή αυτή εξαρτάται από τη πολιτική που ακολουθεί η εκάστοτε κυβέρνηση. Τέλος το σύνολο όλων των φόρων και ο τρόπος που τους επιβάλλει ένα κράτος στους πολίτες του αποτελεί το φορολογικό σύστημα του εκάστοτε κράτους. Αφού αναφέρθηκαν οι ορισμοί του φόρου, η σημασία που έχει για ένα κράτος εκτός από την οικονομική ενίσχυση αλλά και για την κοινωνική βελτίωση, ακολουθούν τα είδη του φόρου αλλά και οι διακρίσεις του. (Ράπανος& Καπλάνογλου,2014).

Φορολογική βάση

Η φορολογική βάση ορίζεται ως το μέγεθος με το οποίο υπολογίζεται η φορολογική υποχρέωση, δηλαδή το ποσό φόρου που πρέπει να καταβάλει ο φορολογούμενος στο κράτος για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Ως φορολογική βάση μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε χαρακτηριστικό γνώρισμα των φορολογουμένων είτε αυτό είναι οικονομικό είτε μη οικονομικό. Σήμερα όμως ως φορολογική βάση χρησιμοποιούνται συνήθως διάφορα οικονομικά χαρακτηριστικά του φορολογούμενου και ιδιαίτερα το εισόδημα του, η περιουσία του και η καταναλωτική δαπάνη του. Το κυριότερο κριτήριο είναι το εισόδημα και αυτό διότι αποτελεί το κύριο δείκτη για την οικονομική δυνατότητα του κάθε υπόχρεου (Σταματόπουλος & Καραβοκύρης, 2007).

Διακρίσεις φόρου

Ο φόρος μπορεί να διακρίνεται σε διάφορες κατηγορίες με βάση διάφορα κριτήρια όπως το φορολογικό αντικείμενο ή υποκείμενο του φόρου, ο συντελεστής φόρου, η φορολογική βάση και ο τρόπος που υπολογίστηκε φόρος. Αναλυτικότερα, ανάλογα με το ο φορολογικό αντικείμενο μπορούμε να διακρίνουμε τους φόρους σε φόρο εισοδήματος, φόρος επί της ακίνητης περιουσίας ή κεφαλαίου και φόρος από την δαπάνη. Ανάλογα με τον φορολογικό συντελεστή μπορούμε να διακρίνουμε τους φόρους σε πάγιους, αναλογικούς και προοδευτικούς. Ανάλογα με την φορολογική βάση μπορούμε να διακρίνουμε τους φόρους σε πραγματικούς και προσωπικούς. Τέλος, ανάλογα με το ο φορολογικό υποκείμενο μπορούμε να διακρίνουμε τους φόρους σε άμεσους και έμμεσους.

Όμως η πιο γνωστή και σύνηθες διάκριση των φόρων είναι σε άμεσους και έμμεσους. Οι άμεσοι φόροι είναι φόροι οι οποίοι επιβάλλονται άμεσα και κατευθείαν στα εισοδήματα των φυσικών αλλά και νομικών προσώπων και στις ακίνητες περιουσίες που έχουν. Μπορούν να αφορούν ακόμα και γονικές παροχές, κληρονομίες και δωρεές. Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο οφείλει να καταβάλλει τους άμεσους φόρους στο κράτος εντός κάποιας προθεσμίας. Στην πράξη, οι άμεσοι φόροι είναι όλοι οι φόροι οι οποίοι επιβαρύνουν τους ίδιους τους φορολογούμενους και οφείλουν να τους καταβάλουν σε ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Οι έμμεσοι φόροι είναι πιο πολύπλοκοι. Οι άμεσοι φόροι θεωρούνται από πολλούς πιο σταθεροί και δικαιότεροι αφού συνήθως επιβάλλονται με βάση οικονομικά κριτήρια. Επίσης στους άμεσους φόρους ο φορολογούμενος γνωρίζει ακριβώς το ποσό του φόρου που οφείλει να πληρώσει. Ωστόσο λόγω της δυσκολίας του να αποδοθούν και της δυσκολίας τους στην εξακρίβωση ο άμεσος φόρος ευνοεί την φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή. Παραδείγματα άμεσων φόρων αποτελεί ο φόρος εισοδήματος. Ο έμμεσος φόρος είναι σαφώς πιο περίπλοκος από τον άμεσο φόρο. Στον έμμεσο φόρο, το φυσικό ή νομικό πρόσωπο καλείται να αποδώσει τον φόρο σε σχέση με το φυσικό ή νομικό πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος δηλαδή υπάρχουν δύο διαφορετικά φυσικά πρόσωπα από τα οποία ο ένας θα πληρώσει τον φόρο και ο άλλος θα τον συλλέξει από τον προηγούμενο και θα τον αποδώσει στο κράτος. Οι έμμεσοι φόροι λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές και οικονομικές τάξεις ανεξαρτήτως εισοδήματος ή περιουσίας. Παραδείγματα έμμεσου φόρου αποτελούν το Φ.Π.Α., ο φόρος μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας και ειδικοί φόροι στα είδη κατανάλωσης αλκοόλ. Οι έμμεσοι φόροι επίσης μπορούν διακριθούν σε φόρους πραγματικούς, σε προσωπικούς και σε ειδικούς φόρους κατά αξία (Τζούμας,2009).

3.2 Γενικές Αρχές Φορολογίας

Οι Γενικές Αρχές Φορολογίας είναι κανόνες που διέπουν την κοινωνία και εφαρμόζονται σε όλη την επικράτεια της χώρας. Ένα φορολογικό σύστημα θα πρέπει να είναι αποτελεσματικό, δίκαιο, αξιοκρατικό, προστατευτικό, να προάγει την ισότητα και τον ισοκαταμερισμό του πλούτου. Το φορολογικό σύστημα θα πρέπει να περιλαμβάνει την ισότητα και το κάθε πρόσωπο να μπορεί να φορολογείται δίκαια. Οι φόροι θα πρέπει να είναι γενικοί, καθολικοί και να βασίζονται σε κάποιες αρχές. Για τον λόγο αυτό θεσπίστηκαν κάποιες γενικές αρχές που διέπουν την φορολογία και αποτελούν ραχοκοκαλιά του φορολογικού συστήματος. Αυτές οι αρχές ή αξιώματα είναι διεθνώς αναγνωρισμένες και γενικά αποδεκτές.

Παρακάτω παρουσιάζονται και αναλύονται οι αρχές της φορολογίας (Κυρίμη,2011) :

Α) Η καθολικότητα, δηλαδή ο κάθε φόρος θα πρέπει να ισχύει ανεξαιρέτως για όλους τους πολίτες της χώρας.

Β) Η παραγωγικότητα του φόρου, δηλαδή η κατάθεση του φόρου να γίνεται έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή ταμειυτική απόδοση και να μην οδηγούνται οι πολίτες στην εύρεση μεθόδων παραβίασης των φορολογικών νόμων.

Γ) Η απλότητα του φόρου, δηλαδή οι φορολογικές διατάξεις πρέπει να είναι ξεκάθαρες τόσο για τους φορολογουμένους όσο και για τους εφαρμοστές των νόμων.

Δ) Η βεβαιότητα και σταθερότητα του φόρου, δηλαδή η εξασφάλιση της μέγιστης ορθής εφαρμογής των φορολογικών διατάξεων. Σύμφωνα με την αρχή της βεβαιότητας ο φορολογούμενος πρέπει να γνωρίζει το ποσό του φόρου που θα πληρώσει.

Ε) Ο διαφορισμός του φόρου, δηλαδή οι μεταβολές στην επιβολή του φόρου μεταξύ των ανθρώπων ανάλογα με το εισόδημα τους για λόγους φορολογικής δικαιοσύνης.

ΣΤ) Η αποφυγή της διπλής φορολογίας, δηλαδή η αποφυγή επιβολής φόρων σε διαφορετικές χώρες. Ουσιαστικά δεν θα πρέπει ο κάθε φορολογούμενος να φορολογείται περισσότερο από μία φορά. Αυτή, πρέπει να τηρείται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο στις σχέσεις μεταξύ των κρατών.

Σχεδιάγραμμα 1. Αρχές Φορολογίας

3.2.1 Δίκαιη κατανομή του φόρου στην κοινωνία και το φορολογικό βάρος των πολιτών

Ένα βασικό πρόβλημα που απασχολεί κράτος είναι η εξεύρεση ενός δίκαιου τρόπου κατανομής του φορολογικού βάρους μεταξύ των φορολογούμενων. Ουσιαστικά το κράτος προσπαθεί να επιλύσει μία εξίσωση με δύο αγνώστους, τον φόρο και την ισοκατανομή. Το κράτος προσπαθεί να επιβάλει με το καλύτερο και δικαιότερο τρόπο φόρους στους φορολογούμενους με σκοπό να συλλέξει ταμειακά διαθέσιμα αλλά παράλληλα να μην επιβαρύνονται οι φορολογούμενοι. Δύο βασικά ερωτήματα γεννιούνται εδώ. Το πρώτο ερώτημα αναφέρεται στην δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους ενώ το δεύτερο αναφέρεται στην εξεύρεση κατάλληλων

κριτηρίων και μεθόδων με βάση τα οποία πρέπει να επιβάλλονται οι φόροι, ώστε η κατανομή του φορολογικού βάρους να είναι δίκαιη για όλους. Το πρώτο ζήτημα είναι και το αρχικό και πιο δύσκολο βήμα στην λύση της εξίσωσης καθώς υπάρχουν πολλοί φορολογούμενοι με διαφορετικό βιοτικό επίπεδο, διαφορετικό εισόδημα και διαφορετικές ανάγκες. Έτσι γίνεται πολύ δύσκολο να αποφασιστεί ποια θα μπορούσε να ήταν η πιο δίκαια ανακατανομή του φορολογικού βάρους ώστε η φορολογία να είναι δίκαιη για όλους. Η λύση έρχεται με δύο βασικές αρχές αυτής της οριζόντιας και κάθετης φορολογικής ισότητας. Στην πρώτη περίπτωση όλοι οι φορολογούμενοι με τις ίδιες ικανότητες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται το ίδιο τρόπο στην φορολόγηση ενώ στην δεύτερη περίπτωση όλοι οι φορολογούμενοι με διαφορετικές ικανότητες θα πρέπει να αντιμετωπίζονται διαφορετικά. Όταν τηρούνται αυτές οι αρχές τότε έχουμε μια πιο δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους. Όμως, είναι εξαιρετικά δύσκολο να προσδιορίσουμε πότε δύο ή περισσότερα άτομα βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες και πότε όχι. Επίσης στην περίπτωση που τα άτομα δεν βρίσκονται στις ίδιες συνθήκες θα πρέπει να προσδιορίσουμε το ποσό που θα πρέπει να πληρώσει ο καθένας. Η φορολογική επιβάρυνση θα πρέπει να είναι διαφορετική στα δύο άτομα.

Υπάρχουν δύο θεωρίες που έρχονται να δώσουν λύση στο παραπάνω πρόβλημα. Η πρώτη είναι η θεωρία του ανταλλάγματος και η δεύτερη η θεωρία

Κατά την θεωρία του ανταλλάγματος οι πολίτες βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες και επομένως θα πρέπει φορολογικά να αντιμετωπιστούν με τον ίδιο τρόπο όταν αποκομίζουν το ίδιο όφελος. Στην αντίθετη περίπτωση οι πολίτες βρίσκονται κάτω από διαφορετικές συνθήκες και θα πρέπει να έχουν διαφορετική αντιμετώπιση όταν αποκομίζουν διαφορετικό όφελος από το δημόσιο. Στόχος αυτής της θεωρίας είναι ο κάθε πολίτης να καταβάλει φόρο ανάλογο με το όφελος που αποκομίζει από το κράτος. Η θεωρία του ανταλλάγματος θεωρείται μια ηθική θεωρία και φαίνεται να λύνει εν μέρη το πρόβλημα της δίκαιης φορολόγησης. Αν αναλογιστούμε κιόλας ότι όλα έχουν ένα τίμημά και κάθε αγαθό στην αγορά τιμολογείται από το κάθε άτομο με βάση το όφελος που του προσφέρει τότε αυτό θα μπορούσε να ισχύει και στο δημόσιο. Όμως τα πράγματα δεν είναι τόσο απλά. Το βασικό μειονέκτημα της θεωρίας είναι ότι δεν μπορούμε να καθορίσουμε με ακρίβεια το όφελος που αποκομίζουν τα άτομα στην κοινωνία από το κράτος και τα δημόσια αγαθά. Κάθε άτομο αποκομίζει διαφορετικό όφελος από το δημόσιο και το ποσό του οφέλους είναι δύσκολο να υπολογιστεί για το κάθε άτομο ξεχωριστά. Ένα ακόμα μειονέκτημα της θεωρίας είναι ότι οι χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις, που είναι και οι τάξεις που χρειάζονται σε μεγαλύτερο βαθμό τα δημόσια αγαθά από ότι οι μεγαλύτερες εισοδηματικές τάξεις, θα πρέπει να πλήρωναν μεγαλύτερο φόρο αναλογικά με το εισόδημά τους. Αυτή η κατανομή του φορολογικού βάρους στις χαμηλότερες κοινωνικές τάξεις δεν θα ήταν δίκαιη. Συνεπώς αν και η θεωρία αυτή θα μπορούσε να δώσει μια καλή λύση, δεν μπορεί να εφαρμοστεί στην πράξη.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο την δεύτερη θεωρία, την θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας. Σύμφωνα με αυτή την θεωρία ο φόρος που επιβάλλεται να πληρώσει ένα φορολογούμενος πρέπει να αντικατοπτρίζει την δυναμική του και όχι το μέγεθος των ωφελημάτων που αποκομίζει από το κράτος. Ουσιαστικά το φορολογικό βάρος θα πρέπει να ανακατανέμεται στους φορολογούμενους με βάσεις τις δυνάμεις τους και όχι ανάλογα με τα ωφελήματα που αποκομίζουν από το οργανωμένο κράτος. Αυτό καθιερώθηκε για πρώτη φορά με το άρθρο 13 της Διακήρυξης των δικαιωμάτων το 1789 στην Γαλλία και έκτοτε άρχισε να

αναγνωρίζεται και να ισχύει διεθνώς. Η θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας είναι γενικά πιο αποδεκτή από τον πληθυσμό και ανταποκρίνεται στις αντιλήψεις του κοινωνικού συνόλου για την κοινωνική δικαιοσύνη.

Αυτό που ισχύει σήμερα είναι ότι ο κάθε πολίτης θα πρέπει να πληρώνει φόρο ανάλογα με τις οικονομικές του δυνατότητες. Παρ' όλα αυτά αυτή η θεωρία όπως όλες οι θεωρίες έχει και μειονεκτήματα. Το βασικό μειονέκτημα είναι ότι δεν υπάρχει κάποια σύνδεση του φόρου που πληρώνει ο πολίτης με την ωφέλεια που εισπράττει από τα δημόσια αγαθά. Στην πράξη όμως αν και η θεωρία αυτή θεωρείται πιο δίκαιη υπάρχουν δύο ζητήματα. Το πρώτο αφορά τους παράγοντες που θα πρέπει να προσδιορίζουν την φοροδοτική ικανότητα των φορολογουμένων και το δεύτερο πως πρέπει να προσαρμόζεται η φορολογική επιβάρυνση ανάμεσα στους πολίτες. Οι παράγοντες μπορεί να είναι υποκειμενικοί και αντικειμενικοί. Οι αντικειμενικοί παράγοντες είναι εύκολα αντιληπτή και αποτελούν το εισόδημα, το η περιουσία και η καταναλωτική δαπάνη. Οι πρώτοι δύο συγκεκριμένα, φανερώσουν και την αγοραστική δύναμη του καταναλωτή-φορολογούμενου ενώ το τρίτο αποτελεί απλώς ένδειξη φοροδοτικής ικανότητας καθώς ένα άτομο που ξοδεύει πολλά θα μπορούσε να έχει μια αγοραστική ισχύ και άρα και φοροδοτική ικανότητα. Αυτό βέβαια δεν είναι και βέβαιο καθώς σε περιπτώσεις μεγάλων οικογενειών η καταναλωτική δαπάνη είναι μεγάλη λόγω των αυξημένων αναγκών αλλά το εισόδημα μπορεί να είναι μικρό. Από την άλλη πλευρά οι υποκειμενικοί παράγοντες αφορούν την προσωπική και οικογενειακή κατάσταση του φορολογούμενου.

Το δεύτερο ζήτημα αφορά τον τόπο διαφοροποίησης της φορολογικής επιβάρυνσης μεταξύ των ατόμων που έχουν διαφορετική φοροδοτική ικανότητα. Η πιο συχνή άποψη είναι ότι η επιβάρυνση θα πρέπει να αυξάνεται με μεγαλύτερο ρυθμό από την φοροδοτική ικανότητα, δηλαδή η φορολογία να είναι προοδευτική. Αυτό είναι αποδεκτό καθώς όσο αυξάνεται η φοροδοτική ικανότητα ενός ατόμου που συνεπάγεται την αύξηση των εισοδημάτων του, τόσο η οριακή θυσία του που υφίσταται από την πληρωμή φόρων μειώνεται, γιατί οι φόροι που θα πληρώνει θα χρησιμοποιούνται για την ικανοποίηση λιγότερο επιτακτικών αγαθών. (Γεωργακόπουλος, 2010). Αν, επομένως, θέλουμε να εξισώσουμε με την οριακή θυσία που υφίστανται τα διάφορα άτομα του κοινωνικού συνόλου, δηλαδή την θυσία που υφίστανται από κάθε πρόσθετη μονάδα εισοδήματος που πληρώνουν ως φόρο, θα πρέπει να αφαιρέσουμε μεγαλύτερο ποσοστό εισοδήματος από τις υψηλότερες τάξεις και μικρότερο ποσοστό από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις, δηλαδή θα πρέπει να επιβάλλουμε προοδευτική φορολογία. (Γεωργακόπουλος, 2010).

Αν και το κράτος και οι οικονομολόγοι έχουν προσπαθήσει να βρουν την τέλεια σχέση μεταξύ φόρου και ευημερίας των πολιτών, οι δεύτεροι πάντα έχουν αντιδράσεις. Αυτό μπορεί να ερμηνευτεί από το γεγονός ότι πολλοί πιστεύουν ότι το ποσό του φόρου που πληρώνουν δεν αντικατοπτρίζει το όφελος που λαμβάνουν από τα δημόσια αγαθά και ότι υπερπληρώνουν το δημόσιο την ίδια στιγμή που οι ίδιοι στερούνται οικονομικούς πόρους. Αν κάναμε μία δειγματοληπτική έρευνα σε ένα ικανοποιητικό δείγμα πληθυσμού στην Ελλάδα εύκολα θα διαπιστώναμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ανθρώπων θα συμφωνούσαν με την παραπάνω άποψη. Πολλές δημοσκοπήσεις που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια έρχονται να επιβεβαιώσουν την παραπάνω άποψη. Οι αντιδράσεις των πολιτών για τον φόρο που πληρώνουν στο κράτος ασκούν διάφορες επιδράσεις τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές και πολιτικές. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε παρεκκλίσεις από την

φορολογική νομοθεσία. Οι αντιδράσεις αυτές μπορεί να εκφράζονται με την μορφή φοροαποφυγής, φοροδιαφυγής και μετάκλησης των φόρων.

3.3 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος- Ν.4172/13

Ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος είναι το πολυτιμότερο εργαλείο στην φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων. Ο Κώδικας Φορολογίας εισοδήματος είναι ο κώδικας που ρυθμίζει την φορολογία του εισοδήματος των φυσικών και νομικών προσώπων καθώς και των νομικών οντοτήτων. Ουσιαστικά εμπεριέχει όλους του νόμους που ορίζουν ποια πρόσωπα είναι υπόχρεα σε φορολόγηση και με ποιο τρόπο θα πρέπει να φορολογηθούν. Επίσης εκεί ορίζεται ο τρόπος απόδοσης των φόρων και οι προκαταβολές των φόρων. Θα μπορούσε κανείς να χαρακτηρίσει τον Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος ως έναν οδηγό που κατευθύνει τους αρμόδιους υπαλλήλους στις κρατικές υπηρεσίες αλλά και τους επαγγελματίες λογιστές για να υπολογίζουν τον φόρο εισοδήματος. Ο νέος κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος - Ν.4172/13 που θεσπίστηκε τον Ιανουάριο του 2013 και αναρτήθηκε δημόσια, λίγους μήνες αργότερα από τον τότε υπουργό Γιάννη Σταϊκούρα, αποτελεί μέχρι σήμερα την βάση της φορολογίας με διάφορες τροποποιήσεις που γίνονται κάθε χρόνο ανάλογα με τις εκάστοτε οικονομικές και πολιτικές ανάγκες.

Αποτελείται από 6 μέρη που έχουν τα εξής επιμέρους αντικείμενα:

I. Μέρος Πρώτο, άρθρα 1-9, θεσπίζονται οι γενικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος. Εκεί υπάρχουν και η επεξήγηση των βασικών ορισμών και εννοιών που χρησιμοποιούνται στον Κώδικα

II. Μέρος Δεύτερο, άρθρα 10-43, θεσπίζονται διατάξεις σχετικά με τη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων.

III. Μέρος Τρίτο, άρθρα 44-58, ρυθμίζεται η φορολογία εισοδήματος των νομικών προσώπων και των νομικών οντοτήτων.

IV. Μέρος Τέταρτο, άρθρα 59-64, ρυθμίζεται η διαδικασία παρακράτησης του φόρου.

V. Μέρος Πέμπτο, άρθρα 65-66, θεσπίζονται διατάξεις για την καταπολέμηση της φοροαποφυγής και της φοροδιαφυγής, σε ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρείες.

VI. Μέρος Έκτο, άρθρα 67-69 ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη διαδικασία προκαταβολής του φόρου.

VII. Μέρος Όγδοο, άρθρα 72, θεσπίζονται οι μεταβατικές διατάξεις και η έναρξη ισχύος.

Συγκεκριμένα ο Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.) ρυθμίζει τη φορολογία του εισοδήματος:

α) των φυσικών προσώπων,

β) των νομικών προσώπων και των κάθε είδους νομικών οντοτήτων

Με τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.) τα εισοδήματα που αποκτά ο φορολογούμενος διακρίνονται στις εξής κατηγορίες:

- α) εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις,
- β) εισόδημα (κέρδη) από επιχειρηματική δραστηριότητα,
- γ) εισοδήματα από κεφάλαιο (μερίσματα, τόκοι, δικαιώματα) και
- δ) εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου

3.4 Βασικά Χαρακτηριστικά και έννοιες

3.4.1 Βασικά Χαρακτηριστικά

Ο φόρος εισοδήματος των φυσικών προσώπων έχει κάποια βασικά χαρακτηριστικά .

-Ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι προσωπικός και προοδευτικός φόρος και επιβάλλεται επί του συνολικού αποκτηθέντος εισοδήματος. Από την άλλη, ο φόρος των νομικών προσώπων είναι ανάλογος των κερδών τους.

-Η υποβολή των φορολογικών δηλώσεων γίνεται σε ετήσια βάση. Αποτελεί μια ετήσια επαναλαμβανόμενη διαδικασία. Ο φόρος υπολογίζεται σε κάθε οικονομικό έτος στο εισόδημα που αποκτάται μέσα στο αμέσως προηγούμενο έτος. Η χρονική διάρκεια του οικονομικού έτους αρχίζει από την 1^η Ιανουαρίου και λήγει την 31^η Δεκεμβρίου του ίδιου ημερολογιακού έτους.

-Από τον συνολικό φορολογητέο εισόδημα προκύπτουν κάποιες δαπάνες που εκπίπτουν.

-Τα εισοδήματα φορολογούνται ανάλογα με την πηγή προέλευσής τους. Έτσι τα εισοδήματα μπορεί να προέρχονται είτε από μισθωτή εργασία, είτε από επιχειρηματική δραστηριότητα, είτε από κεφάλαιο, είτε από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου.

3.4.2 Βασικοί ορισμοί

Παρακάτω περιγράφονται κάποιοι από τους βασικούς ορισμούς που χρειάζονται παρακάτω στην ανάλυση της φορολογικής διαδικασίας. Οι ορισμοί έχουν παρθεί από το του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.) σύμφωνα με το ΦΕΚ.

Οι όροι που χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.) έχουν την έννοια που προβλέπει η κείμενη νομοθεσία, εκτός εάν ο Κ.Φ.Ε. ορίζει διαφορετικά. Για τους σκοπούς της φορολογικής διαδικασίας νοούνται ως εξής:

α) «φορολογούμενος»: κάθε πρόσωπο που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος, σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε.

- β) «πρόσωπο»: κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή κάθε είδους νομική οντότητα
- γ) «νομικό πρόσωπο»: κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα
- δ) «νομική οντότητα»: κάθε μάρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως ιδίως συνεταιρισμός, οργανισμός, υπεράκτια ή εξωχώρια εταιρεία, κάθε μορφής εταιρεία ιδιωτικών επενδύσεων, κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφής ίδρυμα ή σωματείο ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης, κάθε μορφή προσωπικής επιχείρησης ή οποιαδήποτε οντότητα προσωπικού χαρακτήρα, κάθε μορφής κοινή επιχείρηση, κάθε μορφής εταιρείας διαχείρισης κεφαλαίου ή περιουσίας ή διαθήκης ή κληρονομίας ή κληροδοσίας ή δωρεάς, κάθε φύσης κοινοπραξία, κάθε μορφής εταιρεία αστικού δικαίου, συμμετοχικές ή αφανείς εταιρείες, κοινωνίες αστικού δικαίου,
- ε) «υπόχρεος σε παρακράτηση»: κάθε πρόσωπο που υποχρεούται σε παρακράτηση φόρου στην πηγή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε.
- στ) «συγγενικό πρόσωπο»: ο/η σύζυγος και οι ανιόντες ή κατιόντες σε ευθεία γραμμή
- ζ) «συνδεδεμένο πρόσωπο»: κάθε πρόσωπο, το οποίο συμμετέχει άμεσα ή έμμεσα στη διοίκηση, τον έλεγχο ή το κεφάλαιο άλλου προσώπου, το οποίο είναι συγγενικό πρόσωπο ή με το οποίο συνδέεται

Υποκείμενα του φόρου

Ο φορολογούμενος που έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημά του που προκύπτει στην ημεδαπή και την αλλοδαπή, ήτοι το παγκόσμιο εισόδημά του που αποκτάται μέσα σε ορισμένο φορολογικό έτος. Κατ' εξαίρεση ο φορολογούμενος που είναι αλλοδαπό προσωπικό των εγκατεστημένων στην Ελλάδα γραφείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 89/1967 (ΦΕΚ Α' 132), όπως ισχύει, υπόκειται σε φόρο στην Ελλάδα μόνο για το εισόδημα που προκύπτει στην Ελλάδα. 2. Ο φορολογούμενος που δεν έχει τη φορολογική κατοικία του στην Ελλάδα υπόκειται σε φόρο για το φορολογητέο εισόδημα

Φορολογική κατοικία

Ένα φυσικό πρόσωπο είναι φορολογικός κάτοικος Ελλάδας, εφόσον: α) έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή το κέντρο των ζωτικών του συμφερόντων ήτοι τους προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς του ή β) είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή.

Εξαρτώμενα μέλη

Ως «εξαρτώμενα μέλη» του φορολογούμενου, θεωρούνται: α) στην περίπτωση υποβολής κοινής δήλωσης φορολογίας εισοδήματος ο (η) σύζυγος, εφόσον δεν έχει ίδια φορολογητέα εισοδήματα οποιασδήποτε πηγής, β) άγαμα τέκνα, εφόσον: είναι ανήλικα έως 18 ετών ή είναι ενήλικα έως 25 ετών και φοιτούν σε σχολές ή σχολεία ή ινστιτούτα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης της ημεδαπής ή αλλοδαπής ή

είναι ενήλικα έως 25 ετών και είναι εγγεγραμμένα στα μητρώα ανέργων του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) ή υπηρετούν τη στρατιωτική θητεία τους, γ) τα παρακάτω φυσικά πρόσωπα με ποσοστό νοητικής ή σωματικής αναπηρίας τουλάχιστον 67%, εφόσον είναι άγαμα, διαζευγμένα ή σε χηρεία τέκνα του φορολογούμενου, αδελφοί και αδελφές των δύο συζύγων, δ) ανιόντες, ε) ανήλικα ορφανά από πατέρα και μητέρα.

Αντικείμενο του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

Αντικείμενα του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι τα φυσικά πρόσωπα που υπόκεινται σε φόρο εισοδήματος στην Ελλάδα και διακρίνονται σε: πρόσωπα τα οποία είναι φορολογικοί κάτοικοι στην Ελλάδα και πρόσωπα που είναι φορολογικοί κάτοικοι στην αλλοδαπή, τα οποία όμως αποκτούν εισόδημα στην Ελλάδα. Τα φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι φορολογικοί κάτοικοι στην Ελλάδα υπόκεινται σε φόρο για τα εισοδήματα που προκύπτουν τόσο στην ημεδαπή αλλά και όσο στην αλλοδαπή (παγκόσμιο εισόδημα). Αντίθετα, τα φυσικά πρόσωπα τα οποία δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι στην Ελλάδα υπόκεινται σε φόρο για τα εισοδήματα που προκύπτουν μόνο στην ημεδαπή και όχι στην αλλοδαπή. Επιπλέον τα φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι φορολογικοί κάτοικοι στην Ελλάδα διακρίνονται σε: α) πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από μισθωτή εργασία ή και συντάξεις και β) πρόσωπα που αποκτούν εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα.

Φορολογητέο εισόδημα

Το φορολογητέο εισόδημα είναι το εισόδημα που προκύπτει εάν από το συνολικό εισόδημα αφαιρεθούν οι δαπάνες που εκπίπτουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Φ.Ε. από το ακαθάριστο εισόδημα.

3.5 Φορολογία εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις περιλαμβάνει όλα τα εισοδήματα σε χρήμα ή είδος που αποκτώνται στο πλαίσιο υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του νόμου 4172 υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις κατά τον υπολογισμό του εισοδήματος από μισθωτή εργασία και συντάξεις, κάποιες από αυτές τις εξαιρέσεις είναι η απομείωση εξόδων διαμονής και σίτισης, η διατροφή που λαμβάνει ο/η δικαιούχος σύμφωνα με την δικαστική απόφαση ή συμβολαιογραφική πράξη, το επίδομα ανεργίας που καταβάλλει το ΟΑΕΔ στους δικαιούχους ανέργους, εφόσον το άθροισμα των λοιπών εισοδημάτων δεν υπερβαίνει τις δέκα χιλιάδες ευρώ ετησίως, το κοινωνικό εισόδημα αλληλεγγύης (ΚΕΑ) και το επίδομα κοινωνικής αλληλεγγύης συνταξιούχων Ε.Κ.Α.Σ που καταβάλλεται στους δικαιούχους μεταξύ άλλων.

Πώς υπολογίζεται ο φόρος εισοδήματος

Το φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις υποβάλλεται σε φόρο εισοδήματος σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα :

Πίνακας 1. Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος από Μισθωτή Εργασία	
Εισόδημα (Μισθοί, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα) σε ευρώ	Φορολογικός Συντελεστής
0 - 10.000	9%
10.001-20.000	22%
20.001-30.000	28%
30.001-40.000	36%
40.001-	44%

Ο φόρος εισοδήματος είναι κλιμακωτός και ο συντελεστής φορολογίας διαφέρει ανάλογα με το συνολικό δηλωθέν εισόδημα του φορολογούμενου. Όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα ο φορολογικός συντελεστής διαμορφώνεται στο 9% για εισοδήματα μέχρι 10.000 ευρώ, σε 22% για εισοδήματα από 10.001 έως 20.000 ευρώ, σε 28% για εισοδήματα από 20.001 έως 30.000, σε 36% από εισοδήματα από 30.001 έως 40.000 και σε 44% από 40.001 και άνω. Έτσι ένας φορολογούμενος με εισόδημα 10.000 ευρώ θα φορολογηθεί με μικρότερο φορολογικό συντελεστή από ότι ένας άλλος φορολογούμενος με 20.000 ευρώ.

Πίνακας 2. Κλίμακα Φορολογίας Εισοδήματος από Μισθωτή Εργασία και Προοδευτικός Φόρος σε ευρώ			
Εισόδημα (Μισθοί, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα) σε ευρώ	Φορολογικός Συντελεστής	Φόρος Κλιμακίου σε ευρώ	Προοδευτικός φόρος σε ευρώ
0 - 10.000	9%	900	900
10.001-20.000	22%	2.200	3.100
20.001-30.000	28%	2.800	5.900
30.001-40.000	36%	3.600	9.500
40.001-	44%	-	-

Στον παραπάνω πίνακα φαίνεται αναλυτικά το εισόδημα, ο φορολογικός συντελεστής, ο φόρος κλίμακας σε ευρώ και ο προοδευτικός φόρος σε ευρώ. Στην πρώτη στήλη είναι το εισόδημα που προέρχεται από μισθούς, συντάξεις και επιχειρηματική δραστηριότητα για ένα οικονομικό έτος. Στην δεύτερη στήλη φαίνεται ο εκάστοτε φορολογικός συντελεστής ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος. Στην Τρίτη στήλη φαίνεται ο φόρος που θα πρέπει να πληρώσει ο φορολογούμενος σε συνάρτηση με το εισόδημά του και τέλος, στην τέταρτη στήλη φαίνεται ο προοδευτικός φόρος υπολογισμένος σε νόμισμα ευρώ, που προκύπτει αθροίζοντας τον φόρο της προηγούμενης κλίμακας με τον εκάστοτε φόρο. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα ο ελάχιστος φόρος που μπορεί να πληρώσει ένας φορολογούμενος είναι 900, αυτό βέβαια δεν ισχύει καθώς υπάρχουν συμπληρωματικές διατάξεις και άρθρα που βάζουν νέους περιορισμούς και κανόνες.

Μειώσεις φόρου

Σύμφωνα με το άρθρο 15 του κώδικα φορολογία εισοδήματος, ένας φορολογούμενος μπορεί να έχει μειώσεις στον φόρο ανάλογα με τον αριθμό των προστατευόμενων τέκνων που έχει.

Φορολογούμενος	Ποσό μείωσης (σε ευρώ)
Χωρίς εξαρτώμενα τέκνα	777
Με ένα εξαρτώμενο τέκνο	810
Με δύο εξαρτώμενα τέκνα	900
Με τρία εξαρτώμενα τέκνα	1120
Με τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα	1340
Με πέντε εξαρτώμενα τέκνα	1560
Επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το	220

Πίνακας 3. Ποσό μείωσης φόρου λόγω εξαρτώμενων τέκνων.

Ο φόρος που πρέπει να μεταβάλλει ένας φορολογούμενος, σύμφωνα με το άρθρο 15, μειώνεται κατά το ποσό των επτακοσίων εβδομήντα επτά (777) ευρώ για τον φορολογούμενο χωρίς εξαρτώμενα τέκνα. Η μείωση του φόρου ανέρχεται σε οκτακόσια δέκα (810) ευρώ για τον φορολογούμενο που έχει ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο, σε εννιακόσια (900) ευρώ για δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα, σε χίλια εκατό είκοσι (1.120) ευρώ για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα και σε χίλια τριακόσια σαράντα (1.340) ευρώ για τέσσερα (4) εξαρτώμενα τέκνα. Για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το τέταρτο, η μείωση του φόρου αυξάνεται κατά διακόσια είκοσι (220) ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο από αυτά τα ποσά, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του φόρου και ο συνολικός φόρος που προκύπτει είναι μηδέν. Το παραπάνω ισχύει μόνο για εισοδήματα που είναι έως δώδεκα χιλιάδες (12.000) ευρώ, Για εισοδήματα άνω των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ το ποσό της μείωσης μειώνεται κατά είκοσι (20) ευρώ ανά χίλια (1.000) ευρώ του φορολογητέου εισοδήματος από μισθούς και συντάξεις. Αυτό , δεν εφαρμόζονται για φορολογούμενους με πέντε (5) εξαρτώμενα τέκνα και άνω.

Πρακτική εφαρμογή 1

Φορολογούμενος χωρίς εξαρτώμενα τέκνα με φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία € 8.500,00 πρέπει να φορολογηθεί για το έτος 2020.

Ο φορολογούμενος κατατάσσεται στην πρώτη κλίμακα όπου ο φορολογικός συντελεστής είναι στα 9%. Συνεπώς ο φόρος κλίμακας που του αναλογεί, μπορεί να βρεθεί εύκολα κάνοντας έναν απλό πολλαπλασιασμό. Έτσι, διαμορφώνεται στα (9.000 * 9%) 810 €. Όμως, σύμφωνα με το άρθρο 16 δικαιούται μείωση φόρου της τάξεως 777,00 €. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο φόρος να αναπροσαρμόζεται στο ποσό των 33,00 ευρώ (810,00 – 777,00). Τελικά ο φορολογούμενος έχει υποχρέωση έναντι του κράτους μόνο για το ποσό των 33,00 ευρώ.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά τα ποσά και ο υπολογισμός του πληρωτέου φόρου.

Εισόδημα	€	8.000*9%=	810
Φόρος κλίμακας	€		810
Μείωση Φόρου	€		777
Υπόλοιπο Φόρου	€		33

Πίνακας 4. Πρακτική εφαρμογή 1

Πρακτική εφαρμογή 2

Φορολογούμενος με τέσσερα εξαρτώμενα τέκνα με συνολικό φορολογητέο εισόδημα από μισθωτή εργασία € 20.000,00 πρέπει να φορολογηθεί για το έτος 2020.

Αρχικά ο φορολογούμενος θα πρέπει να φορολογηθεί για τα πρώτα 10.000 ευρώ με τον φορολογική συντελεστή 9% και για τα επόμενα 10.000 ευρώ θα πρέπει να φορολογηθεί με 22% αφού το εισόδημά του υπερβαίνει τα 10.000 ευρώ. Έτσι, σύμφωνα με το άρθρο 14 προκύπτει συνολικός φόρος της τάξεως του 3.100 ευρώ. Εφόσον όμως, ο φορολογούμενος έχει τέσσερα προστατευόμενα τέκνα και σύμφωνα με το άρθρο 16 του κώδικα φορολογίας εισοδήματος, θα πρέπει να μειωθεί το ο φόρος του κατά 1340,00 ευρώ (3100,00 – 1340,00). Έτσι προκύπτει τελικά, φόρος της τάξεως του 1760,00 ευρώ, που πρέπει να καταβάλλει στην εφορία.

Παρακάτω φαίνονται σε μορφή πίνακα το παραπάνω παράδειγμα.

Εισόδημα	€	10.000*9%=	900
Εισόδημα	€	10.000*22%=	2200
Φόρος κλίμακας	€		3100
Μείωση Φόρου	€		1340
Υπόλοιπο Φόρου	€		1760

Πίνακας 5. Πρακτική εφαρμογή 2

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Παρακάτω θα αναλυθούν τα φορολογικά συστήματα τριών διαφορετικών χωρών. Η ανάλυση θα γίνει με βάση την φορολογία εισοδήματος των φυσικών προσώπων. Οι χώρες που επιλέχτηκαν είναι η Γερμανία, η Κύπρος και η Βουλγαρία. Οι τρεις αυτές χώρες αποτελούν κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανήκουν στην Ευρωζώνη που σημαίνει ότι ως κύριο νόμισμα χρησιμοποιούν το Ευρώ, εξαιρουμένου της Βουλγαρίας που χρησιμοποιεί και το Εθνικό της νόμισμα -Λέβα και το Ευρώ. Κάθε μία από αυτές τις χώρες παρουσιάζει διαφορετικά ποικιλόμορφα χαρακτηριστικά, τόσο όσο ως προς την οικονομική του δύναμη όσο και από την κοινωνική και πολιτική τους διάσταση. Οι τρεις αυτές χώρες είναι τρεις διαφορετικές μελέτες περίπτωσης και η κάθε μία έχει μία ομάδα χαρακτηριστικών που την ξεχωρίζουν από την άλλη και την κάνει να συμπεριφέρεται διαφορετικά ως προς την φορολογία. Η Γερμανία είναι μία οικονομική υπερδύναμη με μεγάλη οικονομική παρουσία τόσο στην Ευρώπη όσο και σε όλη την υφήλιο. Είναι γνωστή για την οικονομική της ανάπτυξη, την σταθερή οικονομία της, την αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών κρίσεων, την βαριά βιομηχανία της και για πολλές χώρες αποτελεί πρότυπο. Η Κύπρος πρόκειται για μία μικρή αναπτυσσόμενη χώρα με ένα μικρό πληθυσμό, πράγμα που δηλώνει την περιορισμένη αγοραστική και οικονομική της δύναμή της, που όμως έχει καταφέρει παρά την οικονομική κρίση να σταθεί στο κύρος της και να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες που προκύπτουν με

αποτελεσματικότητα. Έχει καταφέρει επίσης να θεωρηθεί ένας μικρός φορολογικός παράδεισος λόγω της μειωμένης φορολογίας της σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη και να προσελκύσει πολλές ξένες επενδύσεις. Η Βουλγαρία, αποτελεί μία αναπτυσσόμενη χώρα με πληθώρα οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων. Η Βουλγαρία δεν φημίζεται για την οικονομική της δύναμη ωστόσο τα τελευταία χρόνια αποτελεί πόλο έλξης πολλών επενδυτών, κυρίως Ελλήνων καθώς έχει θεσπίσει ένα πολύ ελκυστικό φορολογικό σύστημα. Με αυτό τον τρόπο η Βουλγαρία κατάφερε να προσελκύσει πολλούς επενδυτές και επιχειρηματίες.

Σχεδιάγραμμα 4. Χώρες Μελέτης

4.1. Φορολογία φυσικών προσώπων στην Γερμανία

Η Γερμανία αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες χώρες σε πληθυσμό στην Ευρωπαϊκή ήπειρο. Η πρωτεύουσα της Γερμανίας είναι το Βέλγιο και έχει περίπου 82 εκατομμύρια κατοίκους από τους οποίους οι περισσότεροι κατοικούν στις μεγάλες αστικές περιοχές όπως το Βερολίνο, η Στουτγάρδη, το Μονακό και η Φρανκφούρτη. Η Γερμανία αποτελεί μια μεγάλη οικονομική δύναμη με επιρροή στην Ευρωπαϊκή ένωση και είναι από τις χώρες με τις μεγαλύτερες εξαγωγές εμπορευμάτων. Οι κύριες οικονομικές δραστηριότητες της αφορούν την βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Η Γερμανία είναι μια ανεπτυγμένη χώρα με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, Α.Ε.Π. και υψηλό βιοτικό επίπεδο.

Το πολίτευμα της χώρας είναι ομοσπονδιακή προεδρευόμενη κοινοβουλευτική δημοκρατία. Αρχηγός του κράτους θεωρείται ο ομοσπονδιακός πρόεδρος και ο οποίος είναι εγγυητής για το πολίτευμα και εκπροσωπεί το κράτος σε διεθνές επίπεδο. Όσον αφορά το ομοσπονδιακό επίπεδο, υπάρχουν δύο νομοθετικά σώματα. Η ομοσπονδιακή βουλή και το ομοσπονδιακό Συμβούλιο. Η αρμοδιότητα της βουλής να

εκλέξουν τον καγκελάριο ενώ το ομοσπονδιακό συμβούλιο αντιπροσωπεύει τα ομόσπονδα κρατίδια και τα μέλη αυτών ορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατιδίων (Πούλιος,2010).

Στην Γερμανία όλα τα άτομα που είναι φορολογικοί κάτοικοι της Γερμανίας φορολογούνται για το παγκόσμιο εισόδημά τους στην διάρκεια ενός ημερολογιακού έτους. Τα άτομα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι φορολογούνται (συνήθως με παρακράτηση) μόνο για τα εισοδήματα που απέκτησαν στην Γερμανία. Το συνολικό εισόδημα προκύπτει μετά από κρατήσεις σε κάθε κατηγορία, το οποίο μπορεί να μειωθεί περαιτέρω με εφάπαξ κρατήσεις ή, εντός ορίων, με πραγματική καταβολή ειδικών εξόδων που ορίζονται από τη φορολογική νομοθεσία και αντιπροσωπεύει το φορολογητέο εισόδημα τους.

Το φορολογητέο εισόδημα των Γερμανών αποτελεί το εισόδημά τους από τις ακόλουθες πηγές εισοδήματος: γεωργία και δασοκομία, εμπόριο ή επιχειρήσεις, ελεύθερα επαγγέλματα, μισθοί και συντάξεις, επενδύσεις σε κεφάλαια, νοίκια και δικαιώματα και άλλα έσοδα (όπως ορίζονται από τη φορολογική νομοθεσία).

Η Γερμανία χρησιμοποιεί προοδευτικούς φορολογικούς συντελεστές ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση και το πραγματικό εισόδημα των φορολογούμενων. Διαφορετικό φόρο εισοδήματος θα πληρώσει κάποιος ο οποίος είναι άγαμος και διαφορετικό εισόδημα θα πληρώσει κάποιος ο οποίος είναι παντρεμένος. Οι φόροι προσδιορίζονται μέσα από μαθηματικούς τύπους και αυξάνονται καθώς αυξάνεται και το εισόδημα. Επίσης, τα εισοδήματα χωρίζονται σε τέσσερις διαφορετικές κλίμακες.

Παρακάτω δίνονται οι φορολογικοί συντελεστές που αναλογούν ανά κατηγορία εισοδήματος σε άγαμο φορολογούμενο για το έτος 2021.

Εισόδημα	Φορολογικός συντελεστής
0- 9.744	0%
9.744 - 57.918	14% - 42%
57.919 - 274.612	42%
Πάνω από 274.613	45%

Πίνακας 6. Φορολογικός συντελεστής άγαμων προσώπων Γερμανίας

Οι συντελεστές φορολόγησης στην Γερμανία ξεκινούν από 0% και φτάνουν έως και το 45 %. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα ένας άγαμος φορολογούμενος που βγάζει έως 9.744 ευρώ δεν υπόκειται σε φορολογία. Για τους φορολογούμενους στην κλίμακα 2 που έχουν εισοδήματα από 9744 έως 57.918 οι συντελεστές φορολογίας ξεκινούν από 14% έως 42%. Οι συντελεστές φορολογίας σε αυτήν την κλίμακα είναι προοδευτικοί και γεωμετρικά αυξανόμενοι σε συνάρτηση με το εισόδημα των φορολογουμένων. Για την Κλίμακα 3 τα εισοδήματα αφορούν ποσά από 57.919 έως 274.612 ο φορολογικός συντελεστής είναι σταθερός και κυμαίνεται στο 42% ενώ για άνω των 274.612 (Κλίμακα 4) ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται μόλις 3% και έτσι διαμορφώνεται στο 45%.

Παρόμοια είναι και η διαδικασία για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος φορολογούμενων που είναι παντρεμένοι. Πιο αναλυτικά, για εισοδήματα μέχρι 19.488 (Κλίμακα 1) ο φορολογούμενος δεν πληρώνει φόρο. Για τους φορολογούμενους που έχουν εισοδήματα από 14.488 έως 115.836 (Κλίμακα 2) οι

συντελεστές φορολογίας ξεκινούν από 14% έως 42%. Οι συντελεστές φορολογίας σε αυτήν την κλίμακα είναι προοδευτικοί και γεωμετρικά αυξανόμενοι σε συνάρτηση με το εισόδημα των φορολογουμένων. Για τα εισοδήματα από 115.836 έως 549.224 (Κλίμακα 3) ο φορολογικός συντελεστής είναι σταθερός και κυμαίνεται στο 42% ενώ για άνω των 549.224 (Κλίμακα 4) ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται μόλις 3% και έτσι διαμορφώνεται στο 45%. Επιπλέον υπάρχουν και διάφορες μειώσεις και απαλλαγές αναλόγως των αριθμό των ανήλικων τέκνων ή των τέκνων που είναι κάτω των 27 ετών, σπουδάζουν και δεν έχουν εισόδημα.

Στον παρακάτω πίνακα δίνονται οι φορολογικοί συντελεστές καθώς και τα αντίστοιχα εισοδήματα για παντρεμένους φορολογούμενους για το έτος 2021.

Φορολογητέο Εισόδημα	Φορολογικός συντελεστής
0-19.488	0
19.488-115.836	14%-42%
115.836-549.224	42%
549.224-άνω	45%

Πίνακας 7. Φορολογικός συντελεστής παντρεμένων προσώπων Γερμανίας

Κάνοντας μια σύγκριση ανάμεσα στις δύο κατηγορίες φορολογούμενων δηλαδή στους ανύπαντρους και στους παντρεμένους διαπιστώνουμε τα εξής:

- Το αφορολόγητο στην Γερμανία διαμορφώνεται στα 9.744 ευρώ για τα άγαμα άτομα και στα 19.488 για τους παντρεμένους φορολογούμενους.

- Για εισοδήματα από 9744 έως 57.918 ευρώ για ανύπαντρους και για εισοδήματα από 19.488 έως 115.836 για παντρεμένους χρησιμοποιείται γεωμετρικά αυξανόμενος φορολογικός συντελεστής από 14% έως 42%.

- Για εισοδήματα από 57.918 έως 274.612 ευρώ για ανύπαντρους και για εισοδήματα από 115.836 έως 549.244 για παντρεμένους ο φορολογικός συντελεστής είναι 42%

- Για εισοδήματα άνω των 274.612 ευρώ για ανύπαντρους και άνω των 549.224 ευρώ για παντρεμένους ο συντελεστής φορολόγησης είναι στο 45%.

- Παντρεμένα ζευγάρια ή ζευγάρια με σύμφωνο συμβίωσης και κοινή φορολογική δήλωση, απολαμβάνουν μικρότερη επιβάρυνση φόρου διότι τα εισοδήματα προστίθενται και διανέμονται εξίσου στο ζευγάρι. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα ο φόρος που προκύπτει να είναι χαμηλότερος.

Φορολογητέο εισόδημα ανύπαντρων φορολογούμενων σε ευρώ		Φορολογητέο εισόδημα παντρεμένων φορολογούμενων σε ευρώ		Φορολογικός συντελεστής
ΑΠΟ	ΕΩΣ	ΑΠΟ	ΕΩΣ	
0	9,744	0	19,488	0
9,744	57,918	19,488	115,836	14-42*
57,918	274,612	115,836	549,224	42
274,612	και πάνω	549,224	και πάνω	45

*Γεωμετρικά αυξανόμενος από 14% έως 42%.

Πίνακας 8. Συγκριτικός φορολογικός πίνακας Γερμανίας

Επιπλέον φόροι

Η Γερμανία έχει μια σειρά από φόρους και κρατήσεις που πρέπει να πληρώσουν οι Γερμανοί φορολογούμενοι. Εκτός από την φόρο εισοδήματος υπάρχουν και διάφορες άλλες κρατήσεις που επιβαρύνουν τους φορολογούμενους όπως ο φόρος του μισθού, ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών, ο εκκλησιαστικός φόρος, ο φόρος αλληλεγγύης και ο φόρος ασφάλειας.

Εκκλησιαστικός φόρος (Kirchensteuer)

Ο εκκλησιαστικός φόρος είναι περίπου στο 8% και 9% ανάλογα την περιοχή κατοικίας και αφορά μόνο τα άτομα που είναι εγγεγραμμένα μέλη σε εκκλησιαστικές κοινότητες. Και κυρίως Προτεστάντες, Εβραίους και Καθολικούς. Τα χρήματα από αυτούς τους φόρους χρησιμοποιούνται από τις εκκλησίες για την λειτουργία τους και την διοργάνωση γιορτών. Εάν κάποιος δεν έχει δηλώσει θρήσκευμα τότε δεν είναι υπόχρεος σε αυτόν τον φόρο.

Φόρος μισθοδοσίας (Lohnsteuer)

Στην περίπτωση που κάποιος εργάζεται ως μισθωτός υπόκειται στον φόρο παρακράτηση ή μισθοδοσίας (Lohnsteuer). Ο εργοδότης παρακρατά και καταβάλλει κάθε μήνα τον φόρο από τον μισθό και άλλες εισφορές στην εφορία και στον φόρο εισοδήματος αφαιρείται αυτόματα το ποσό από τον φόρο μισθωτών υπηρεσιών που έχει ήδη προκαταβληθεί. Εάν αυτή είναι η μόνη πηγή εισοδήματός ενός Γερμανού φορολογούμενου, τότε αυτός δεν είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει φορολογική δήλωση.

Φόρος κοινωνικής ασφάλειας (Krankenversicherung, Rentenversicherung, Pflegeversicherung & Arbeitslosenversicherung)

Μεγάλη δαπάνη αποτελεί για τον εργαζόμενο και οι επιπρόσθετοι φόροι κοινωνικής ασφάλισης (Krankenversicherung, Rentenversicherung, Pflegeversicherung & Arbeitslosenversicherung). Οποιοδήποτε εισόδημα από εργασία που αποκτάται στη Γερμανία υπόκειται σε υποχρεωτικές εισφορές κοινωνικής ασφάλισης που καλύπτουν τους εξής τομείς: Ασφάλιση υγείας (Krankenversicherung), Ασφάλεια Σύνταξης (Rentenversicherung), Νοσηλευτική ασφάλιση για αναπηρίες και γήρας (Pflegeversicherung), Ασφάλιση σε περίπτωση ανεργίας (Arbeitslosenversicherung)

Αυτές οι πληρωμές γίνονται από τον εργοδότη μαζί με το προαναφερθέν φόρο μισθοδοσίας και μοιράζονται συνήθως μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη, με τον εργοδότη να συνεισφέρει συνήθως στο 50% του συνολικού ποσού. Το μερίδιο των εισφορών που παρακρατείται από τον μισθό και μεταφέρεται στην συνέχεια στους σχετικούς οργανισμούς. Η συνολική συνεισφορά για την κοινωνική ασφάλιση ανέρχεται γενικά σε περίπου 20 - 22% του μισθού και μπορεί να φτάσει ως ένα καθορισμένο μέγιστο όριο.

Φόρος αλληλεγγύης (Solidaritätszuschlag)

Συχνά για συντομία αποκαλείται «Soli» και αφορά τον φόρο αλληλεγγύης. Εισήχθη για πρώτη φορά το 1991 και κυρίως σκοπός του ήταν να καλύψει τα έξοδα της

γερμανικής επανένωσης, για παράδειγμα την πληρωμή των συντάξεων και των χρεών της πρώην κυβέρνησης της Ανατολικής Γερμανίας. Ο φόρος αλληλεγγύης αφαιρείται αυτόματα από τους φορολογούμενους σε μισθωτές υπηρεσίες όπως και ο φόρος μισθωτών υπηρεσιών και ο φόρος για την εκκλησία. Η προσαύξηση στον φόρο αναλογεί στο 5,5% και για το 2021 υπάρχουν σημαντικές προσπάθειες από το κράτος να μειώσει ή να απαλλάξει πολλούς από αυτόν τον φόρο. Περίπου το 90% των φορολογούμενων θα απαλλαγθεί από αυτόν τον φόρο για το 2021. Υπόχρεοι να πληρώσουν τον φόρο αλληλεγγύης είναι όσοι είναι άγαμοι και έχουν φορολογητέο εισόδημα άνω των 61.700 ευρώ.

Πρακτική εφαρμογή

Φορολογούμενος άγαμος, χωρίς παιδιά με ετήσιο εισόδημα 40.000 ευρώ από μισθωτή εργασία χωρίς επιπλέον εισόδημα από άλλες πηγές είναι εγγεγραμμένο μέλος στην Καθολική εκκλησία.

Ο φορολογούμενος είναι ανύπαντρος, άρα θα φορολογηθεί με διαφορετική κλίμακα από ότι οι παντρεμένοι φορολογούμενοι. Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα αφού έχει εισόδημα άνω των 9.774 ευρώ κατατάσσεται στην δεύτερη φορολογική κλίμακα. Ο φορολογούμενος εργάζεται ως μισθωτός που σημαίνει ότι ο εργοδότης παρακρατά από τον μικτό μισθό του όλους τους φόρους και τους καταθέτει μηνιαία στην αρμόδια εφορία. Καθώς είναι μέλος στην Καθολική Εκκλησία άρα θα πληρώσει και τον επιπρόσθετο εκκλησιαστικό φόρο (38,31 ευρώ κάθε μήνα). Ως μισθωτός υπάλληλος υπόκεινται και στον φόρο μισθωτών υπηρεσιών (478,83 ευρώ/μηνιαίως) αλλά και στον φόρο κοινωνικής ασφάλειας (669,17 ευρώ/μηνιαίως). Ο φόρος κοινωνικής ασφάλειας διαιρείται σε τέσσερις φόρους: το ποσό που παρακρατάται για την σύνταξη (310 ευρώ/μηνιαίως), την ασφάλεια ανεργίας (40 ευρώ/μηνιαίως), την ασφάλεια νοσηλείας (59,17 ευρώ/μηνιαίως) και την ασφάλεια υγείας (260,00 ευρώ/μηνιαίως). Όμως καθώς το εισόδημά του δεν είναι άνω των 61.700 ευρώ δεν θα πληρώσει φόρο αλληλεγγύης. Ο φορολογούμενος καθώς δεν έχει άλλη πηγή εισοδήματος, δεν είναι υπόχρεος σε υποβολή φορολογικής δήλωσης.

Στον παρακάτω πίνακα φαίνονται αναλυτικά οι φόροι που θα πρέπει να πληρωθούν από τον εργαζόμενο, μέσω του εργοδότη του. Στην πρώτη στήλη φαίνονται οι μηνιαίες εισφορές ενώ στην δεύτερη στήλη φαίνονται τα συνολικά ποσά που θα πρέπει να πληρωθούν μέσα στο 2021 από τον συγκεκριμένο φορολογούμενο.

Στην τελευταία σειρά του πίνακα φαίνεται το συνολικό καθαρό εισόδημα (μηνιαίο και ετήσιο) που προκύπτει έπειτα από την αφαίρεση όλων των φόρων. Έτσι για έναν μικτό μηνιαίο μισθό 3.333,33 ευρώ μόνο τα 2.147,02 ευρώ είναι αυτά που θα πάρει ο φορολογούμενος στο τέλος του μήνα. Το συνολικό καθαρό εισόδημα του φορολογούμενου για ένα έτος είναι 25.746,32 ευρώ ενώ το μικτό εισόδημα είναι 40.000 ευρώ. Από τα 40.000 ευρώ τα 14.254 ευρώ είναι οι φόροι που θα πληρωθούν.

	Μηνιαία	Ετήσια
Μικτός Μισθός	3.333,33 €	40.000,00 €
Φόροι κοινωνικής ασφάλισης		
Σύνταξη	310,00 €	3.720,00 €
Αφάλεια Ανεργίας	40,00 €	480,00 €
Νοσηλευτική Ασφάλιση	59,17 €	710,00 €
Ασφάλεια υγείας	260,00 €	3.120,00 €
Συνολική συνεισφορά για την ασφάλεια	669,17 €	8.030,00 €
Φόροι		
Φόρος μισθού	478,83 €	5.746,00 €
Φόρος αλληλεγγύης	0,00 €	0,00 €
Φόρος εκκλησίας	38,31 €	459,68 €
Συνολικός φόρος	517,14 €	6.205,68 €
Καθαρό εισόδημα	2.147,02 €	25.764,32 €

Πίνακας 9. Πρακτική Εφαρμογή

4.2. Φορολογία φυσικών προσώπων στην Κύπρο

Η Κύπρος ή η Δημοκρατία της Κύπρου είναι ένα νησί που γεωγραφικά βρίσκεται στην Νότια Ανατολική πλευρά της Μεσογείου. Αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα νησιά στην Μεσόγειο. Ανήκει στην Ευρωπαϊκή ήπειρο και είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2004. Η Κύπρος όπως και η Γερμανία, είναι ένα ανεπτυγμένο κράτος με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα, Α.Ε.Π και υψηλό βιοτικό επίπεδο. Το πολίτευμα της Κύπρου είναι η Προεδρική Δημοκρατία.

Η Κύπρος είναι εξίσου φημισμένη για το φορολογικό της σύστημα. Αποτελεί έναν μικρό φορολογικό παράδεισο και είναι ιδιαίτερα ελκυστική στην Ευρώπη καθώς χρησιμοποιεί αποδοτικούς μεθόδους φορολόγησης που κάνουν το φορολογικό σύστημά της απλό, αποτελεσματικό και διαφανές.

Στην Κύπρο φορολογούνται όλοι όσοι έχουν την φορολογική τους κατοικία εκεί δηλαδή όλοι όσοι έχουν παραμένει στη Δημοκρατία της Κύπρου για περισσότερο από 183 ημέρες μέσα στο εκάστοτε φορολογικό έτος. Τα άτομα που είναι φορολογικοί κάτοικοι της Κυπριακής Δημοκρατίας φορολογούνται πάνω στο εισόδημα που αποκτούν από πηγές τόσο εντός όσο και εκτός της Δημοκρατίας. Τα άτομα που δεν είναι φορολογικοί κάτοικοι της Δημοκρατίας, φορολογούνται μόνο πάνω στο εισόδημα που αποκτούν από πηγές εντός της Δημοκρατίας.

Ένα άτομο μπορεί να είναι φορολογικός κάτοικος της Δημοκρατίας έστω και αν παραμένει στη Δημοκρατία για λιγότερο από 183 ημέρες εάν τηρεί όλες τις πιο κάτω προϋποθέσεις κατά τη διάρκεια ενός φορολογικού έτους (1 Ιανουαρίου – 31 Δεκεμβρίου):

- i. δεν παραμένει σε οποιοδήποτε άλλο κράτος για περισσότερες από 183 ημέρες
- ii. δεν είναι φορολογικός κάτοικος σε οποιοδήποτε άλλο κράτος
- iii. παραμένει στη Δημοκρατία για τουλάχιστον 60 ημέρες
- iv. διατηρεί μόνιμη κατοικία στη Δημοκρατία η οποία είτε του ανήκει είτε ενοικιάζεται από το άτομο
- v. ασκεί επιχείρηση στη Δημοκρατία ή εργοδοτείται στη Δημοκρατία ή κατέχει αξίωμα στη Δημοκρατία σε οποιοδήποτε χρόνο κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους. Εάν κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους τερματιστεί η άσκηση επιχείρησης/εργοδότησης ή η κατοχή αξιώματος, τότε το άτομο παύει να θεωρείται κάτοικος της Δημοκρατίας για εκείνο το φορολογικό έτος. (www.deloitte.com)

Υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης είναι και τα φυσικά πρόσωπα που είναι αυτοαπασχολούμενοι δηλαδή έχουν την υποχρέωση έκδοσης τιμολογίων και αποδείξεων αλλά χωρίς υποχρέωση τήρησης λογιστικών βιβλίων. Αυτοί υποβάλλουν την φορολογική τους δήλωση ηλεκτρονικά για το προηγούμενο έτος μέχρι την 30^η Σεπτεμβρίου του επόμενου έτους.

Όλες οι φορολογικές δηλώσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά από τους υπόχρεους μέσω του ηλεκτρονικού πληροφοριακού συστήματος TAXISNET.

Οι φορολογικοί συντελεστές και οι κλίμακες φορολογίας που ισχύουν για τα φυσικά πρόσωπα στη Δημοκρατία της Κύπρου υπολογίζονται ως εξής (Kalopetrides, 2018) :

Φορολογητέο Εισόδημα (σε ευρώ)		Φορολογικός Συντελεστής (σε ευρώ)	Ποσό Φόρου (σε ευρώ)	Συσσωρευμένος φόρος (σε ευρώ)
Από	Έως			
0	19.500	0	0	0
19.501	28.000	20%	1.700	1.700
28.001	36.300	25%	2.075	3.775
36.301	60.000	30%	7.110	10.885
60.001	άνω	35%	-	-

Πίνακας 10. Φορολογία φυσικών προσώπων Κύπρος

Στον παραπάνω πίνακα φαίνονται στις 2 πρώτες στήλες το εύρος των εισοδημάτων που φορολογούνται ανά κλίμακα. Υπάρχουν πέντε διαφορετικοί κλίμακες εισοδήματος με 5 διαφορετικούς συντελεστές. Στην Τρίτη στήλη φαίνονται οι φορολογικοί συντελεστές ενώ στην τέταρτη και την πέμπτη στήλη φαίνονται τα ποσά του φόρου ανά κλίμακα και ο συσσωρευμένος φόρος αντίστοιχα. Όλα τα ποσά του πίνακα είναι υπολογισμένα σε νόμισμα ευρώ.

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα, το αφορολόγητο στην Κύπρο διαμορφώνεται μέχρι στο ποσό των 19.500 ευρώ ενώ ο μέγιστος συντελεστής που μπορεί να φορολογηθεί ένα εισόδημα είναι 35% και ανήκει στην κλίμακα 5 για εισοδήματα από 60.001 και άνω. Εύκολα παρατηρήσιμο είναι το γεγονός ότι ανά κλίμακα εισοδήματος ο φορολογικός συντελεστής αυξάνει ανά 5%. Φορολογούμενοι με μεικτό εισόδημα έως 19.500 ευρώ ετησίως δεν χρειάζεται να υποβάλλουν φορολογική δήλωση ενώ για μεικτά εισοδήματα άνω των 19.500 ευρώ ετησίως θα πρέπει ο κάθε φορολογούμενος να υποβάλλει την προσωπική φορολογική του δήλωση ηλεκτρονικά στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων μέχρι το τέλος Ιουλίου του επόμενου έτους.

Απαλλαγές φόρων

Όστοςο κάποια είδη εισοδήματος έχουν απαλλαγή υπό κάποιους όρους από την φορολογία και αυτά είναι τα εξής (Kalopetrides,2018) :

- Ολόκληρη απαλλαγή από τα μερίσματα που λαμβάνουν.
- Ολόκληρη απαλλαγή από κέρδη που προκύπτουν από διάθεση τίτλων.
- Όταν η ετήσια αμοιβή του ατόμου υπερβαίνει τις €100.000 και εφόσον πριν από την εργοδότηση του δεν ήταν κάτοικος Κύπρου εφαρμόζεται φοροαπαλλαγή ύψους 50% πάνω στο εισόδημα του.
- Ολόκληρη απαλλαγή από μισθωτή υπηρεσία που εκτελείτε εκτός Κύπρου για περίοδο πέραν των 90 ημερών σε εργοδότη του εξωτερικού ή σε εργοδότη κάτοικο Κύπρου με μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό.
- Όλες οι δωρεές σε φιλανθρωπικά ιδρύματα.
- 20% απαλλαγή από εισπρακτέα ενοίκια.
- Συνδρομές σε επαγγελματικούς συνδέσμους και συντεχνίες.
- Όλη η ζημιά του τρέχοντος και προηγούμενων ετών.

(www.cypruscompanies.gr)

4.3. Φορολογία φυσικών προσώπων στην Βουλγαρία

Η δημοκρατία της Βουλγαρίας ή Βουλγαρία βρίσκεται στα Βαλκάνια στην νοτιοανατολική Ευρώπη και είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 2007. Έχει έκταση 110.994 τετραγωνικά χιλιόμετρα, είναι η 16^η μεγαλύτερη χώρα στην Ευρώπη και συνορεύει με την Ελλάδα. Η Βουλγαρία με πρωτεύουσα τα Σόφια, είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα με κατά καιρούς πολλά οικονομικά προβλήματα. Το επίσημο νόμισμά της είναι το Λέβα αλλά στην χώρα χρησιμοποιείται ευρέως και το ευρώ. Είναι κυρίως αγροτική χώρα και το 80% του ΑΕΠ προέρχεται από τον ιδιωτικό τομέα.

Η Βουλγαρία πολλές φορές έχει γίνει γνωστή για το ευέλικτο φορολογικό της σύστημα. Πολλές ελληνικές επιχειρήσεις αλλά και ξένες έχουν επιλέξει την Βουλγαρία ως την φορολογική τους έδρα λόγω της ευνοϊκής φορολόγησης. Η Βουλγαρία έχει μετατραπεί σε έναν πόλο έλξης ελληνικών και ξένων εταιριών, ειδικά στην περίοδο της ελληνικής οικονομικής κρίσης.

Ανεξάρτητα από την ιθαγένεια, ένα φυσικό πρόσωπο θεωρείται φορολογικός κάτοικος στη Βουλγαρία, εάν πληροί μια από τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- α. Έχει μόνιμη διεύθυνση στην Βουλγαρία (αλλά μόνο αν και το κέντρο των βιοτικών του συμφερόντων βρίσκεται στη Βουλγαρία)
- β. Εάν διαμένει στη Βουλγαρία για περισσότερο από 183 ημέρες σε μια περίοδο 12 μηνών. Στην περίπτωση αυτή το πρόσωπο αυτό θεωρείται κάτοικος Βουλγαρίας στο ημερολογιακό έτος κατά το οποίο υπερέβη τις 183 ημέρες.
- γ. Έχει ανατεθεί σε αυτό το πρόσωπο εργασία στο εξωτερικό από Βουλγάρικη εταιρεία ή το κράτος
- δ. Το κέντρο των βιοτικών του συμφερόντων βρίσκεται στη Βουλγαρία (καθορίζεται με βάση τους προσωπικούς και οικονομικούς δεσμούς του προσώπου με τη χώρα).

Όλοι οι Βούλγαροι φορολογούμενοι φορολογούνται για όλα τα εισοδήματα που αποκτούν μέσα σε ένα έτος στην Βουλγαρία και το εξωτερικό. Οποιοσδήποτε μη κάτοικος Βουλγαρίας φορολογείται μόνο για τα εισοδήματα που απέκτησε στην Βουλγαρία.

Στα ατομικά εισοδήματα εφαρμόζεται ένας σταθερός φορολογικός συντελεστής ύψους 10% ανεξάρτητα από το ύψος των εισοδημάτων που αποκοπουν οι φορολογούμενοι. Στην Βουλγαρία δεν υπάρχουν κλίμακες φορολογίας και ο συντελεστής φορολογία μένει σταθερός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

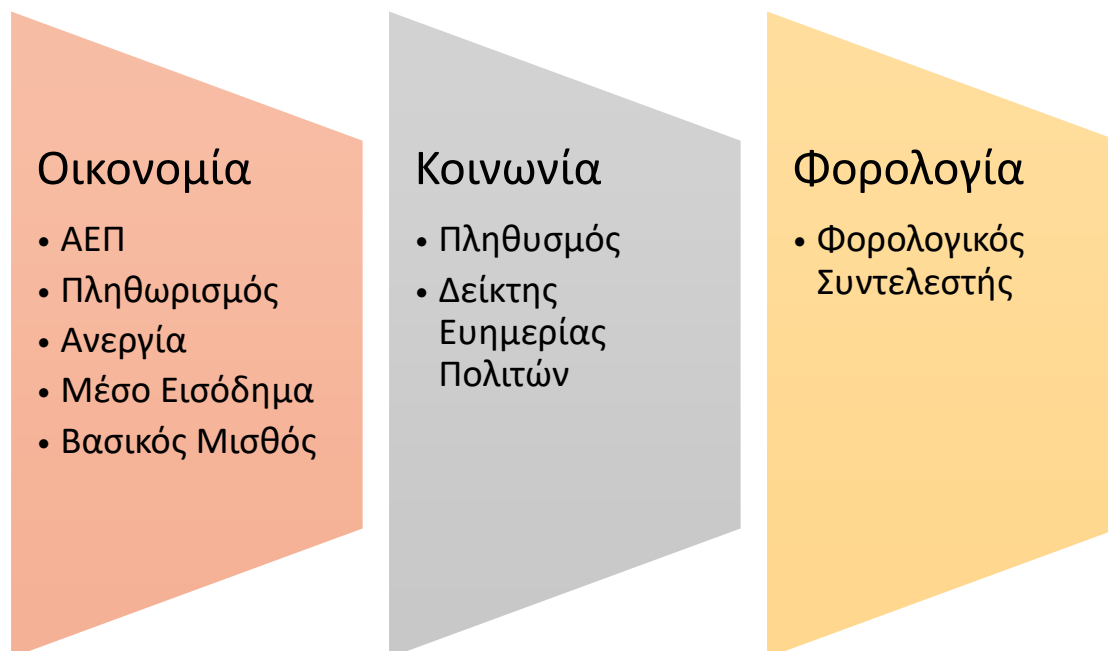
5.1. Μεθοδολογία έρευνας

Έπειτα από την ανάλυση των φορολογικών συστημάτων κάθε χώρας και της αντιμετώπισης τους στα φυσικά πρόσωπα είναι σημαντικό να γίνει μια σύγκριση ανάμεσα στα φορολογικά συστήματα. Για να γίνει αυτή η σύγκριση θα πρέπει να λάβουμε υπόψη πολλούς παράγοντες. Το πόσο καλό ή κακό ή αποτελεσματικό είναι ένα φορολογικό σύστημα για κάθε χώρα εξαρτάται από παράγοντες όπως: αν αυτό δίνει έσοδα στο κράτος και αν είναι βιώσιμο για τους πολίτες. Εμείς στις παρακάτω κεφάλαια θα εξετάσουμε και θα συγκρίνουμε τα φορολογικά συστήματα των χωρών λαμβάνοντας υπόψιν παράγοντες ζωτικής σημασίας για την οικονομία και το βιοτικό επίπεδο των πολιτών από οικονομικής πλευράς.

Συγκεκριμένα η ανάλυση θα γίνεται σε κάθε κεφάλαιο ανά δύο χώρες. Σε κάθε κεφάλαιο η χώρα βάσης θα είναι η Ελλάδα καθώς σκοπός είναι να συγκρίνουμε το φορολογικό σύστημα τις Ελλάδας με των άλλων χωρών. Οι συγκρίσεις θα αφορούν Ελλάδα- Γερμανία, Ελλάδα- Κύπρο, Ελλάδα-Βουλγαρία.

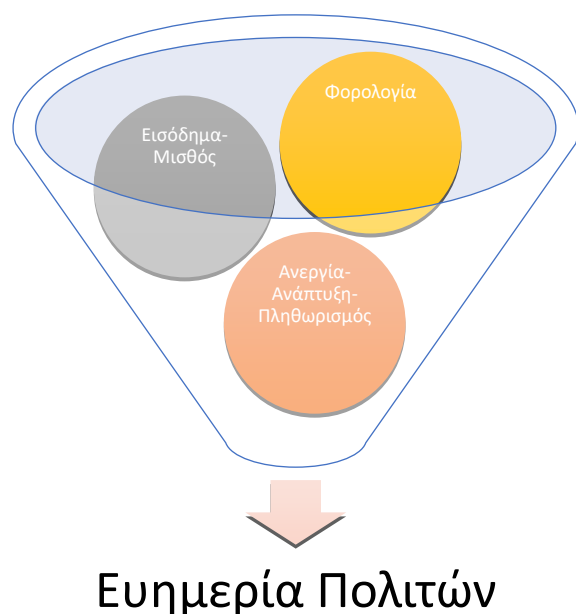
Είναι σημαντικό να διευκρινίσουμε ως προς ποιους παράγοντες θα γίνει η ανάλυση. Στην παρούσα διπλωματική εργασία προσπαθούμε να συγκρίνουμε την φορολογία φυσικών προσώπων των χωρών σε σχέση με τα οικονομικά στοιχεία της κάθε χώρας και το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και να διεξάγουμε διάφορα συμπεράσματα για το αν είναι δίκαιο για τους πολίτες το εκάστοτε φορολογικό σύστημα και αν είναι τελικά βιώσιμο για την κοινωνία.

Οι παράγοντες που έχουν επιλεγεί δεν είναι τυχαίοι. Προσπαθήσαμε να βάλουμε δείκτες που αντικατοπτρίζουν τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κάθε χώρας. Έτσι για την οικονομία χρησιμοποιούμε για την ανάλυσή μας το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο αγαθό) που δείχνει την συνολική δαπάνη σε αγαθά και υπηρεσίες στην οικονομία μιας αγοράς-χώρας και αποτελεί το κυριότερο μακροοικονομικό μέγεθος. Τον πληθωρισμό που αποτελεί την γενικευμένη αύξηση των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών, και όχι μόνο συγκεκριμένων αγαθών. Αυτό σημαίνει ότι με 1 ευρώ μπορούμε σήμερα να αγοράσουμε λιγότερα αγαθά και υπηρεσίες από ό,τι χθες. Με άλλα λόγια, ο πληθωρισμός μειώνει την αξία του νομίσματος με την πάροδο του χρόνου. Αυτό σαφώς επηρεάζει και το λεγόμενο στην οικονομία «καλάθι της νοικοκυράς» ή αλλιώς την αγοραστική δύναμη του καταναλωτή και συνεπώς την ευημερία του. Το μέσο εισόδημα, που αναφέρεται στο εισόδημα που θεωρητικά θα είχε ο κάθε πολίτης ενός κράτος εάν το συνολικό εισόδημα το διαιρούμε δια τον πληθυσμό. Αυτός ο δείκτης είναι σημαντικός κυρίων αν συγκριθεί με τον δείκτη του κατώτερου εισοδήματος (Βασικού Μισθού) κάθε χώρας ώστε να δούμε το χάσμα (κενό) ανάμεσά τους και να διεξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα. Ο Βασικός Μισθός είναι ο ελάχιστος μισθός που έχει θεσπίσει ένα κράτος ότι πρέπει να αμείβονται οι μισθωτοί για την παροχή των υπηρεσιών τους για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, συνήθως ενός εργάσιμου μήνα. Ο εργοδότης απαγορεύεται να πληρώσει τον εργαζόμενο λιγότερο μισθό από τον βασικό μισθό και αυτό ορίζεται από την νομοθεσία του κράτους. Η ανεργία, που δείχνει το ποσοστό των ανθρώπων που δεν εργάζονται στην οικονομία. Ο πληθυσμός δηλαδή το σύνολο των ατόμων που υπάρχουν σε μία χώρα. Ο δείκτης ευημερίας των πολιτών, που είναι ένας πολύ ιδιαίτερος δείκτης, μετράει το πόσο ευτυχισμένοι είναι οι πολίτες που ζουν σε ένα κράτος. Τέλος στην ανάλυση δεν θα μπορούσε να λείπει από την συγκριτική ανάλυση ο φορολογικός συντελεστής.

Σχεδιάγραμμα 2. Δείκτες

Για να γίνει πιο κατανοητό φανταστείτε ότι οι προαναφερόμενοι δείκτες αποτελούν συστατικά ενός μίγματος που έχουν ως τελικό αποτέλεσμα την ευημερία των πολιτών δηλαδή το πόσο ευχαριστημένοι είναι.

Σχεδιάγραμμα 3. Ευημερία πολιτών

Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τα συμπεράσματα που θα προκύψουν από την συγκριτική ανάλυση των χωρών, θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε το φαινόμενο της μεσαίας τάξης. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναλυθεί ποια είναι η μεσαία τάξη, πόσο σημαντική είναι για την κοινωνία, πόσο συμβάλει στην φορολογία και πως επηρεάζεται η μεσαία τάξη από τις μεταβολές της φορολογίας. Η παρακάτω ανάλυση στηρίζεται σε έρευνες από το ΟΟΣΑ και την ΕΛΣΤΑΤ. Συγκεκριμένα χρησιμοποιούνται τα δεδομένα των ερευνών εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ, η έρευνα του ΟΟΣΑ με τίτλο «TaxingWages 2020-2021», η έρευνα του Συνδέσμου Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών (ΣΕΒ) το 2020 και δεδομένα από την ΑΑΔΕ. Όλα τα δεδομένα και οι πληροφορίες είναι έγκυρα και αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών. Τα δεδομένα καλύπτουν ένα ευρύ χρονικό φάσμα, από το 2003 μέχρι και το 2020. Τα δεδομένα από όλες τις παραπάνω πηγές έχουν συγκεντρωθεί και αναλυθεί σε μορφή διαγραμμάτων και πινάκων και στην συνέχεια εξάγονται τα αντίστοιχα συμπεράσματα.

Η εργασία αυτή χρησιμοποιεί τόσο τη πρωτογενή όσο και τη δευτερογενή έρευνα. Αναλυτικότερα, πραγματοποιήθηκε συλλογή πληροφοριών, από διαθέσιμες πηγές της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας και από δημοσιευμένα στατιστικά οικονομοτεχνικά στοιχεία δηλαδή στοιχεία που θα ήταν χρήσιμα για την θεμελίωση του σκοπού της έρευνας.

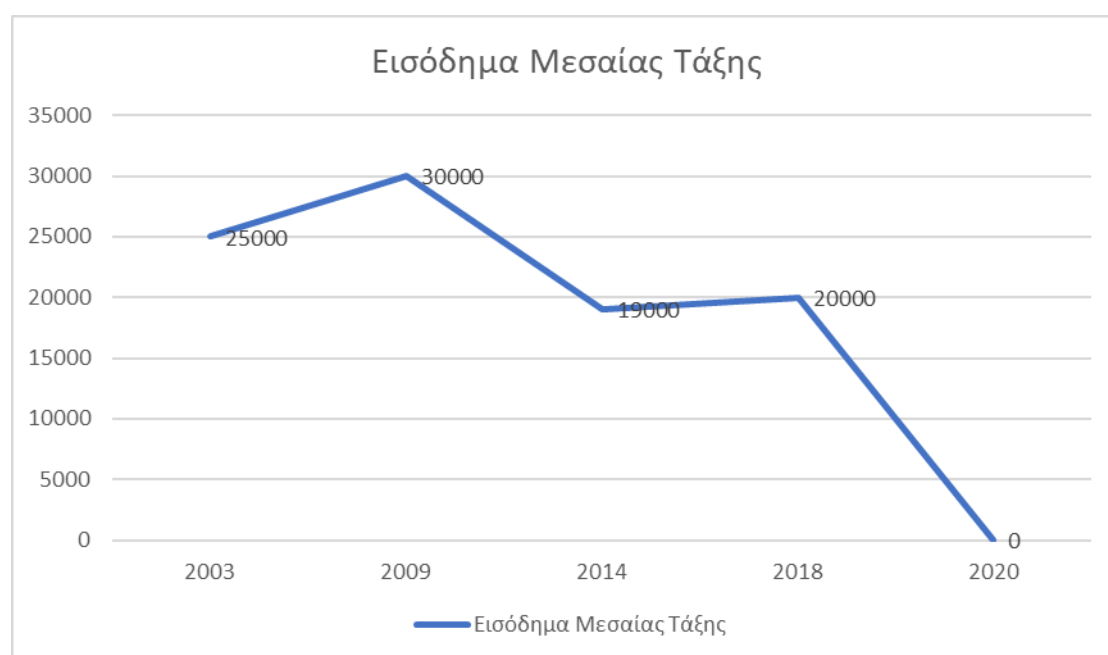
5.2 Μεσαία τάξη και φορολογία

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στην μεσαία τάξη. Με τον όρο μεσαία τάξη χαρακτηρίζονται σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ τα νοικοκυριά με ένα άτομο που

εισοδηματικά κινούνται μεταξύ 6.294 ευρώ και 16.783 ευρώ, με δύο άτομα μεταξύ 8.901 και 23.735 ευρώ, και με τρία άτομα μεταξύ 10.901 και 29.069 ευρώ. Με διεθνής ορισμούς, η μεσαία τάξη ορίζεται ως το μερίδιο των νοικοκυριών με διαθέσιμο ετήσιο εισόδημα μεταξύ του 75% και 200% του διάμεσου εισοδήματος όλων των νοικοκυριών. Σύμφωνα με τον Mann η μεσαία τάξη αποτελείται από την μικροαστική τάξη που είναι οι ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων, τους καριερίστες που είναι μισθωτοί υπάλληλοι που ανεβαίνουν στις εταιρικές και κρατικές ιεραρχίες και οι επαγγελματίες που είναι οργανωμένα επαγγέλματα που εξασκούνται με την άδεια του κράτους.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΑΑΔΕ για το 2020 το 52% των φορολογούμενων στην Ελλάδα δηλαδή 3.356.604 άτομα έχουν δηλώσει ετήσια εισοδήματα κάτω από 8.000 ευρώ. Ενώ 6.466.327 άτομα, που είναι και το σύνολο των φορολογούμενων έχουν εισοδήματα κάτω από 280.000 ευρώ. Το 83,4% των φορολογούμενων δηλαδή 5.394.312 άτομα έχουν εισοδήματα κάτω από 20.000 ευρώ και έχουν δηλώσει αθροιστικά εισοδήματα αξίας 36.223.296.326 ευρώ που θα αποδώσουν φόρο αξίας 9.151.635.001 ευρώ. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το 83,4% των φορολογούμενων σύμφωνα με τον ορισμό της μεσαίας τάξης από τον ΟΟΣΑ ανήκει στην μεσαία τάξη.

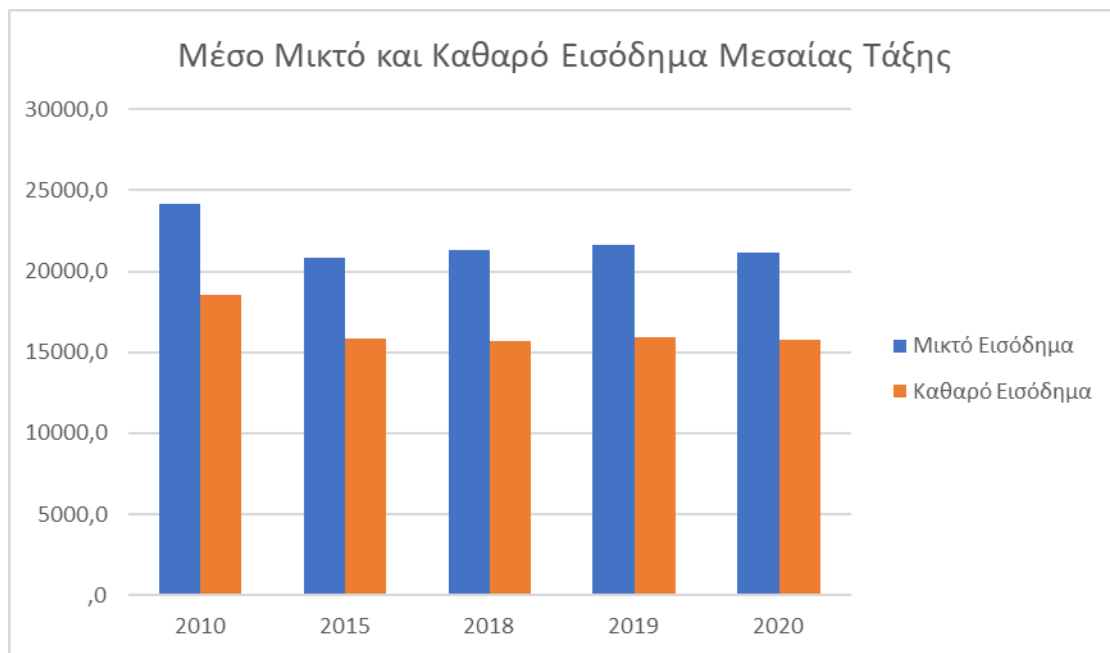
Στην Ελλάδα το διαθέσιμο εισόδημα για μία μεσαία οικογένεια που αποτελείται από ένα νοικοκυριό με δύο ενήλικες και δύο παιδιά άνω των 14 ετών για το 218 ήταν περίπου στα 20.000 ευρώ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η διακύμανση του εισοδήματος από το 2003 έως το 2018. Το 2003 το εισόδημα μια μεσαίας οικογένειας ήταν περίπου στα 25.000 ευρώ ενώ το 2009 αυξήθηκε κατά 5.000 ευρώ δηλαδή 30.000 ευρώ. Το 2014 λόγω της μεγάλης ύφεσης το εισόδημα μειώθηκε δραματικά και έφτασε τα 19.000 ευρώ. Το 2018 το εισόδημα διαμορφώθηκε στα 20.000 ευρώ και παρατηρούμε ότι παρόλο που έχουν περάσει τέσσερα χρόνια το εισόδημα αυξήθηκε μόλις χίλια ευρώ.

Σχεδιάγραμμα 5. Γράφημα εισοδήματος μεσαίας τάξης από το 2003 έως το 2015.

Ανέκαθεν η μεσαία τάξη αποτελούσε το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού. Πολλοί την θεωρούν ως την κινητήρια δύναμη της οικονομίας και είναι το πιο δυναμικό κοινωνικό στρώμα. Η οικονομική της ευημερία επηρεάζεται άμεσα από τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Η φορολογία έχει κατηγορηθεί πολλές φορές ότι επηρεάζει κυρίως αρνητικά την μεσαία τάξη. Οι πολλαπλοί φόροι και οι αλληπάλληλες αυξήσεις τους έχουν οδηγήσει στον κατακερματισμό των εισοδημάτων της μεσαίας τάξης. Σύμφωνα με την νέα έκθεση του ΟΟΣΑ Taxing Wages 2020-2021, οι φόροι και οι ασφαλιστικές εισφορές που πληρώνουν οι φορολογούμενοι συνεχίζουν να είναι σε πολύ υψηλά επίπεδα. Μετά από αρκετά χρόνια βαριάς φορολογίας και μετά την μικρή και παροδική μείωση φόρων το 2019 και το 2020 οι Έλληνες εργαζόμενοι και μισθωτοί δηλαδή η μεσαία τάξη της κοινωνίας συνεχίζουν να είναι αυτοί που πληρώνουν τους περισσότερους φόρους στην Ευρώπη μετά την Γαλλία και βρίσκεται στην τέταρτη θέση παγκοσμίως μετά την Τουρκία και την Σουηδία. Ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι ο μέσος Έλληνας με δύο παιδιά φέρνει στο σπίτι μόνο το 78,3% του εισοδήματός του σε σύγκριση με το 87,1% που είναι ο καθαρός μισθός σε 37 χώρες μέλη του ΟΟΣΑ. Μεταξύ άλλων η έρευνα του ΟΟΣΑ έδειξε ότι ο Έλληνας με δύο παιδιά είχε την μικρότερη μείωση φόρων το 2020, μόλις -0,7% σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη, ο Έλληνας παραμένει στην 4^η θέση παγκοσμίως παρά τις μειώσεις φόρων που έγιναν, στερείται περίπου το 37,1% των αποδοχών του σε σύγκριση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη του ΟΟΣΑ που στερούνται μόλις το 24,4% και οι οικογενειακές παροχές και τα επιδόματα που δίνει το κράτος αναπληρώνει μόλις το 3% του εισοδήματος που έχει χαθεί, ελάχιστα σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες του ΟΟΣΑ τα οποία καλύπτουν περίπου το 10,2%.

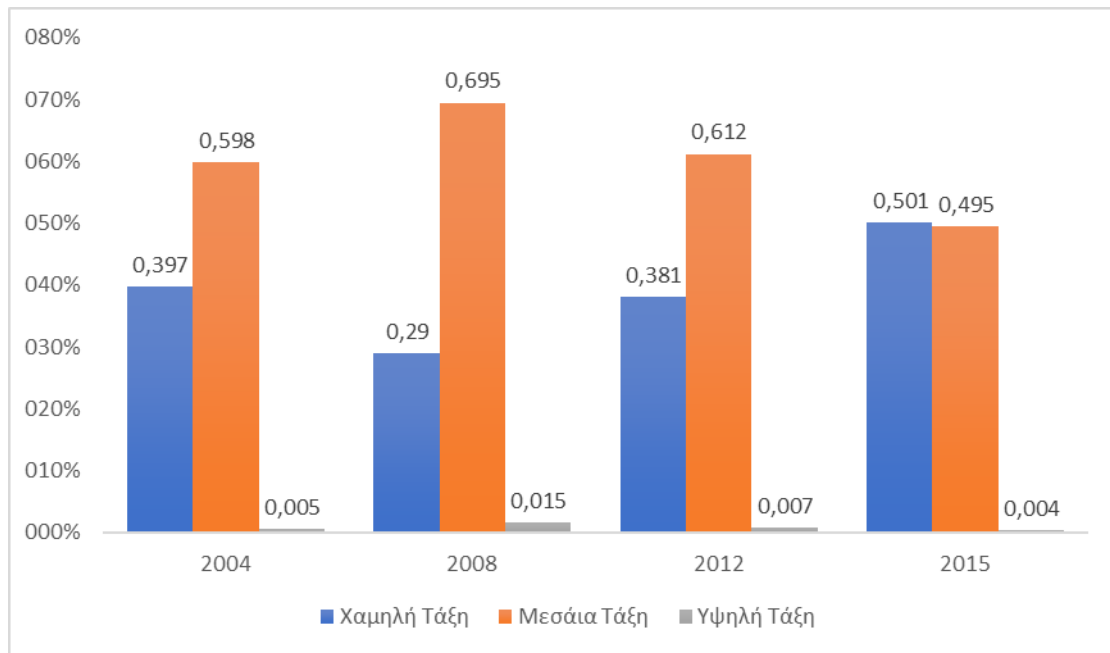
Το 2010 μόλις ξέσπασε η οικονομική κρίση, το μέσο ετήσιο εισόδημα για άγαμο χωρίς παιδιά ήταν 24.156 ευρώ μικτά ή 18.566 καθαρά. Αν υποθέσουμε ότι ο φορολογούμενος μισθωτός παίρνει 14 μισθού τότε αυτό αναλογεί σε μικτές αποδοχές 1.725 ευρώ μικτά ή 1.325 ευρώ καθαρά δηλαδή 400 ευρώ ή 23% του μισθού πήγαινε στο κράτος. Το 2015, δηλαδή μόλις 5 χρόνια αργότερα τα μεικτά εισοδήματα μειώθηκαν σε 20.833 ευρώ και τα καθαρά αναλογούσαν σε 15.850 ευρώ το χρόνο, δηλαδή ο μέσος εργαζόμενος έχασε 3.323 ευρώ μικτά ή 2.727 ευρώ καθαρά. Αντίστοιχα ο μέσος μισθός με 14 καταβολές το έτος στον ιδιωτικό τομέα έπεσε στα 1.488 ευρώ μικτά ή 1.132 ευρώ στα καθαρά το μήνα. Σε αυτήν την περίπτωση το 24% του εισοδήματος πήγαινε στο Κράτος. Το έτος 2018 ο ονομαστικός μισθός που έπαιρνε ο μισθωτός αυξήθηκε στα 21.279 ευρώ δηλαδή προστέθηκαν 446 ευρώ επιπλέον. Σε αντίθεση όμως με τον μικτό μισθό, ο καθαρός μισθός, αντί να αυξηθεί, μειώθηκε σε 15.713 ευρώ. Αν συγκρίνουμε όμως τους καθαρούς και μεικτούς μισθούς για αυτά τα δύο χρόνια προκύπτει ότι ο καθαρός μισθός του εργαζομένου όχι μόνο δεν αυξήθηκε αλλά μειώθηκε κατά 137 ευρώ μάλιστα η συνεισφορά στο κράτος έγινε 26,2% από 24% που ήταν το 2015. Το 2019 ήταν έτος οικονομικής σταθεροποίησης και αισιοδοξίας. Ο μικτός μισθός αυξήθηκε περαιτέρω στα 21.621 ευρώ και τα καθαρά σε 15.713 ευρώ. Το κράτος σε αυτό το έτος παίρνει από τον εργαζόμενο το 26,3%. Από το 2015 στο 2020 ο μικτός μισθός αυξήθηκε από 20.833 σε 21.621. Το 2020, ήταν ένα έτος με πρωτοφανή ύφεση και μείωσης αποδοχών για όλη την επικράτεια. Οι μισθοί έπεσαν στα 21.139 ευρώ ή 15.763 καθαρά. Οι εργαζόμενοι έχασαν λόγω των φόρων 482 ευρώ μικτά ή 191 ευρώ καθαρά. Το 24,5% του μισθού πήγε στο κράτος. Συγκριτικά με το 2015 ο μισθωτός έχασε καθαρά 50 ευρώ.

Σχεδιάγραμμα 6. Μέσο μεικτό και καθαρό εισόδημα Ελλήνων φορολογούμενων για τα έτη 2010, 2015, 2018, 2019, 2020

Σχεδιάγραμμα 7. Ποσοστιαία συνεισφορά μέσου μισθού Ελλήνων φορολογούμενων στο Ελληνικό Κράτος για τα έτη 2010, 2015, 2018, 2019 και 2020

Σχεδιάγραμμα 8. Ποσοστό πληθυσμού κατανεμημένο στην κατώτερη, μεσαία και υψηλή εισοδηματική τάξη για τα έτη 2004, 2008, 2012 και 2015.

Ο παραπάνω πίνακας αφορά το ποσοστό του πληθυσμού της Ελλάδας κατανεμημένο στις 3 μεγάλες εισοδηματικές τάξεις για τα έτη 2004, 2008, 2012 και 2015 σύμφωνα με δεδομένα των ερευνών εισοδήματος και συνθηκών διαβίωσης της ΕΛΣΤΑΤ. Αναλύοντας τον παραπάνω πίνακα από το 2004 και μετά, την περίοδο της ύφεσης παρατηρείται διόγκωση του μεριδίου των νοικοκυριών και των εισοδημάτων τους της μεσαίας τάξης αλλά και της χαμηλής τάξης και μείωση των νοικοκυριών που ανήκουν στην υψηλή εισοδηματική τάξη. Με άλλα λόγια παρατηρείται μία κίνηση των νοικοκυριών από τα υψηλά στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα. Το έτος 2015 βλέπουμε την μεσαία τάξη και την υψηλή τάξη να είναι στο χαμηλότερο επίπεδο κατά την διάρκεια των ετών, σε αντίθεση με την χαμηλότερη εισοδηματική τάξη που παρουσίασε άνοδο. Αυτό είναι άλλη μια διαπίστωση ότι η ύφεση επηρέασε αρνητικά ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του πληθυσμού. Για πρώτη φορά μέσα στην περίοδο μελέτης βλέπουμε την μεσαία τάξη στα ίδια επίπεδα με την χαμηλή τάξη. Αυτό εν μέρη μπορεί να εξηγηθεί και από τον τεράστιο όγκο φόρων που πληρώνει η μεσαία τάξη. Δεν είναι ανακριβές να πούμε ότι η μεσαία τάξη την περίοδο της ύφεσης υπέστη υπερφορολόγηση. Συγκεκριμένα λόγω της τεράστιας υπερφορολόγησης κατά την περίοδο της ύφεσης και της υψηλής προοδευτικότητας του φορολογικού συστήματος, η μεσαία εισοδηματική τάξη κατέβαλλε και συνεχίζει να καταβάλλει το 51% των φορολογικών εσόδων στο κράτος. Πριν την οικονομική κρίση η μεσαία τάξη συνέβαλε μόλις στο 39,3 % των εσόδων του κράτους. Αντίστοιχα η υψηλή εισοδηματική τάξη που αν και συρρικνώθηκε τα τελευταία χρόνια , συνεισφέρει σήμερα στο 38,1% των φορολογικών εσόδων στο κράτος ενώ πριν την οικονομική κρίση συνέβαλλε στο 50%. Οι εξελίξεις αυτές αποτυπώνουν τόσο την μετακίνηση των νοικοκυριών από το υψηλό εισοδηματικό στρώμα στο μεσαίο όσο και την αυξημένη φορολόγηση της μεσαίας τάξης. Ως αποτέλεσμα, το κράτος λόγω των αυξημένων αναγκών του για την κάλυψη των εξόδων του προχώρησε σε υπεροφορολόγηση της μεσαίας τάξης. Από το 2016 και μετά οι φορολογικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν, κράτησαν το αφορολόγητο σε υψηλά

επίπεδα, απαλλάσσοντας έτσι από την φορολογία μεγάλα στρώματα του πληθυσμού και αυξάνοντας αναλογικά την φορολογική επιβάρυνση των υπολοίπων και ιδιαίτερα των συνεπών φορολογούμενων. Αν λάβουμε υπόψιν πέρα του φόρου εισοδήματος και τους φόρους ακίνητης περιουσίας και ΦΠΑ μεταξύ άλλων τότε η συνολική επιβάρυνση είναι ακόμη πιο δυσμενέστερη. Η χώρα αν και κατάφερε να βγει από την κρίση, η μεσαία τάξη επωμίστηκε ένα τεράστιο πρόσθετο φορολογικό βάρος. Σήμερα αν και η οικονομία φαίνεται να εξακολουθεί να έχει προβλήματα να αντιμετωπίσει και σε συνδυασμό με τον κορονοϊό τα δημοσιονομικά της χώρας να βρίσκονται σε τεντωμένο σχοινί, φαίνεται να υπάρχει μια σχετική αισιοδοξία. Αναμένεται αν όλα πάνε καλά και δεν υπάρξουν νέες επιπλοκές να αρχίζει η αποσυμπίεση της υπερφορολόγησης της μεσαίας τάξης. Τα παραπάνω επιδεικνύουν τη σημασία και τη ανάγκη μείωσης των φόρων προκειμένου η μεσαία τάξη να μπορεί να επιβιώσει.

5.3 Σύγκριση φορολογικών συντελεστών και κοινωνικής ευημερίας Ελλάδας-Γερμανίας

Η φορολογική σύγκριση μεταξύ της Ελλάδας και της Γερμανίας έχει πολλές ομοιότητες και διαφορές. Μία από τις ομοιότητες των δύο φορολογικών συστημάτων είναι ότι είναι αρκετά περίπλοκες και δύσκολες στην κατανόηση του τρόπου λειτουργίας τους. Όλες οι διατάξεις και το πλέγμα των νόμων είναι σημαντικά πολύπλοκα και δυσνόητα, ερμηνεύονται δύσκολα και χρειάζονται προσεκτική μελέτη και ανάλυση. Σε γενικές γραμμές και οι δύο χώρες έχουν υιοθετήσει συστήματα για ενιαίο φόρο για τον οποίο ο φόρος εισοδήματος μπορεί να κατηγοριοποιηθεί ανάλογα με την πηγή που αποκτήθηκε. Ύστερα και τα δύο φορολογικά συστήματα αφού κάνουν τις απαραίτητες εκπτώσεις από τον φόρο, αθροίζουν τα εισοδήματα και έτσι προκύπτει ο φόρος για το εισόδημα. Ισχύουν ίδια κριτήρια και προϋποθέσεις για τα υποκείμενα του φόρου. Ένα ακόμα κοινό σημείο είναι ο μέγιστος φορολογικός συντελεστής, ο οποίος είναι σχεδόν ίδιος και για τις δύο χώρες. Συγκεκριμένα ο μέγιστος φορολογικός συντελεστής που επιβάλλει το κράτος στα φυσικά πρόσωπα είναι το 44% και στην Ελλάδα και 45% στην Γερμανία. Το αντικείμενο του φόρου αλλά και η βάση για την υποβολή του φόρου είναι ίδια τόσο στην Γερμανία όσο και στην Ελλάδα καθώς και ο προσδιορισμός φόρου γίνεται μετά από ταξινόμηση των πηγών από που προήλθε ο φόρος. Η βάση για το αφορολόγητο και στα δύο κράτη είναι σε παρόμοια χαμηλά επίπεδα.

Υπάρχουν βέβαια και πολλές διαφορές όσο αφορά το φόρο εισοδήματος όπως και στις απαλλαγές. Στη Γερμανία η φορολογία είναι γραμμικώς προοδευτική και η κλίμακα πρέπει να έχει ομαδοποιημένα ποσά τα οποία υπολογίζονται στο εύρος της κάθε ομάδας που αντιστοιχεί ο ποσοστιαίος συντελεστής, έπειτα ανάλογα με την κλίμακα γίνεται και ο υπολογισμός του φόρου με μαθηματικούς τύπους. Από την άλλη πλευρά στην Ελλάδα η κλίμακα χωρίζεται με προοδευτικά ποσά που ξεκινούν από το αφορολόγητο και καταλήγουν στο υπερβάλλον φορολογητέο ποσό με συντελεστή 45 % και ανάλογα με το υπερβάλλον ποσό αντιστοιχεί και ο φόρος. Τέλος ο νόμος στην Ελλάδα ορίζει αρκετές εκπιπτόμενες δαπάνες και μπορεί να μειωθεί ο φόρος στην περίπτωση που προσκομισθούν αποδείξεις δαπανών. Κάτι τέτοιο δεν γίνεται να ισχύει στην Γερμανία και στην επιβολή του φόρου.

Η Ελλάδα και η Γερμανία θεωρούνται και οι δύο ανεπτυγμένες δυτικές χώρες και αποτελούν κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πληθυσμιακά η Γερμανία είναι πολύ μεγαλύτερη από την Ελλάδα αφού ο πληθυσμός της είναι σχεδόν 8 φορές ο

πληθυσμός της Ελλάδας. Η Γερμανία είναι σαφώς μια πιο ανεπτυγμένη χώρα από την Ελλάδα και αυτό εύκολα φαίνεται από τους δείκτες των παρακάτω πινάκων. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) Της Γερμανίας είναι πολύ μεγαλύτερο από της Ελλάδας και αυτό δηλώνει ότι η χώρα έχει μεγάλη παραγωγική ικανότητα ενώ ο δείκτης της ανεργίας της Γερμανίας είναι μόλις 3,60% και στην Ελλάδα είναι 14,2% δηλαδή 4 φορές μεγαλύτερο από ότι στην Γερμανία. Επίσης σύμφωνα με τον Δείκτη Βιοτικού Επιπέδου, Μέσου Εισοδήματος και Βασικού Μισθού ένας Γερμανός μέσος πολίτης θα απολαμβάνει μεγαλύτερη οικονομική ευημερία από ότι ένας Έλληνας πολίτης. Συγκεκριμένα και οι τρεις παραπάνω δείκτες είναι ποσοτικά διπλάσιοι στην Γερμανία. Αν θελήσει κάποιος στην εξίσωση του ευημερίας του πολίτη να προσθέσει τον φόρο εισοδήματος, τότε η θέση της Ελλάδας είναι ακόμα πιο δυσχερή. Όπως προηγουμένως διατυπώθηκε, οι μισθωτοί στην Γερμανία υπόκεινται κάθε μήνα μια σειρά φόρων και κρατήσεων που μειώνουν το διαθέσιμο εισόδημά τους για κατανάλωση. Στο τέλος κάθε μήνα ο Γερμανός μισθωτός πολίτης θα έχει πληρώσει όλες τους τις φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις και θα έχει ένα διαθέσιμο καθαρό εισόδημα για κατανάλωση, επενδύσεις και αποταμίευση. Από την άλλη μεριά ο Έλληνας μισθωτός φορολογούμενος κάθε μήνα εργασίας έχει έναν μεικτό μισθό που υπόκεινται σε διάφορες κρατήσεις κυρίως ασφαλιστικές. Στο τέλος του μήνα ο Έλληνας φορολογούμενος έχει έναν καθαρό εισόδημα για κατανάλωση, επενδύσεις και αποταμίευση. Στο τέλος του έτους, ο Γερμανός φορολογούμενος δεν θα χρειάζεται να κάνει καμία φορολογική δήλωση, εφόσον το εισόδημα του είναι μόνο ο μισθός από την εργασία του, και συνεπώς δεν θα χρειαστεί να πληρώσει κάποιον φόρο. Ο Έλληνας φορολογούμενος στο τέλος του έτους είναι υποχρεωμένος να υποβάλλει φορολογική δήλωση και αν ξεπερνάει το αφορολόγητο θα χρειαστεί να πληρώσει και ένα φόρο εισοδήματος, πέρα των κρατήσεων που είχε ήδη χρεωθεί μέσα στο έτος. Γίνεται εύκολα σαφές ότι στην περίπτωση του Έλληνα πολίτη το συνολικό διαθέσιμο εισόδημα μειώνεται ακόμα περισσότερο και αυτό δημιουργεί μια σειρά μεγάλων οικονομικών και βιοτικών προβλημάτων στον Έλληνα, ειδικά όταν παράλληλα υπάρχει μια γενικευμένη αύξηση τιμών χωρίς την ανάλογη αύξηση των μισθών.

ΧΩΡΑ	ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	ΑΕΠ (σεεκατ.)	ΑΝΕΡΓΙΑ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	1,90%	200,90 €	14,20%	44%
Γερμανία	3,90%	3.861,00 €	3,60%	45%

Πίνακας 11. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Γερμανίας.

ΧΩΡΑ	ΒΙΩΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΠΛΥΘΗΣΜΟΣ
ΕΛΛΑΔΑ	133,07	16.975,00 €	540,00 €	10.720.000
Γερμανία	179,78	42.593,00 €	1.584,00 €	83.020.000

Πίνακας 12. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Γερμανίας.

5.4 Σύγκριση φορολογικών συντελεστών και κοινωνικής ευημερίας Ελλάδας-Κύπρου

Η Ελλάδα και η Κύπρος είναι δύο αδελφές χώρες. Μιλάνε την ίδια γλώσσα, έχουν κοινές ρίζες, τα ίδια έθνη και έθιμα αλλά φορολογικά συμπεριφέρονται τελείως διαφορετικά. Η Ελλάδα με την Κύπρο έχουν κάποια κοινά στοιχεία αλλά και κάποιες διαφορές. Από την μία πλευρά έχουμε την Ελλάδα που έχει ζήσει στο έπακρο την οικονομική κρίση και από την άλλη πλευρά είναι η Κύπρος που αν και μικρή χώρα θεωρείται ένας από τους φορολογικούς παραδείσους της Ευρώπης.

Η Κύπρος αποτελεί μια αρκετά σταθερή και δυνατή οικονομία της Μεσογείου σε αντίθεση με την Ελλάδα που αντιμετωπίζει προβλήματα. Το μέσο ετήσιο εισόδημα στην Κύπρο είναι 37.524 ευρώ ενώ στην Ελλάδα είναι 16.975 ευρώ. Η ανεργία στην Ελλάδα είναι μεγαλύτερη από το διπλάσιο από ότι στην Κύπρο, η ανεργία στην Κύπρο ανέρχεται μόλις στο 5,20% όταν στην Ελλάδα είναι 14,20%. Ο βασικός μισθός στην Κύπρο είναι κατά 330 ευρώ υψηλότερος από ότι στην Ελλάδα.

ΧΩΡΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (ΕΤΗΣΙΟ)	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΑΝΕΡΓΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ	10.720.000	16.975,00 €	540,00 €	14,20%
ΚΥΠΡΟΣ	875.899	37.524,00 €	870,00 €	5,20%

Πίνακας 13. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Κύπρου.

Όσο αφορά το φορολογικό σύστημα, θα μπορούσε κάποιος να ισχυριστεί ότι το φορολογικό σύστημα της Κύπρου είναι ευνοϊκότερο προς τους φορολογούμενους σε σχέση με το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας, ιδιαίτερα στα φυσικά πρόσωπα που φορολογούνται. Οι φορολογικές επιβαρύνσεις στο εισόδημα των φυσικών προσώπων είναι σαφώς υψηλότερες στην Ελλάδα σε σχέση με την Κύπρο, όπως επίσης και η βάση του αφορολόγητου διαφέρει σημαντικά ανάμεσα στις δύο χώρες. Τα ποσά των επιβαρύνσεων λόγω του φόρου εισοδήματος είναι σαφώς υψηλότερα στην Ελλάδα. Η φορολόγηση γίνεται για το ίδιο χρονικό διάστημα και για τις δύο χώρες και ισχύει πως για να φορολογηθεί ένα άτομο πρέπει να διαμένει τουλάχιστον 183 μέρες στην εκάστοτε χώρα.

Η Ελλάδα έχει αυστηρή φορολογία φυσικών προσώπων με αρκετά υψηλούς φορολογικές συντελεστές. Η μεσαία τάξη της Ελλάδας που αποτελεί και το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού υπόκειται σε πολλαπλούς φόρους που συρρικνώνουν το καθαρό εισόδημα. Όσο αφορά την φορολογία φυσικών προσώπων, ο ελάχιστος φορολογικός συντελεστής διαμορφώνεται στο 9% και καλύπτει εισοδήματα μέχρι 10.000 ευρώ. Αντίθετα, στην Κύπρο εισοδήματα μέχρι 19.500 ευρώ δεν φορολογούνται. Συνεπώς χαμηλόμισθοι και άνεργοι στην Κύπρο δεν είναι υπόχρεοι να πληρώνουν φόρο.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι κλίμακες εισοδήματος και οι φορολογικοί συντελεστές που ισχύουν στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Στην πρώτη στήλη το εισόδημα είναι χωρισμένο σε κλίμακες σε νόμισμα ευρώ. Οι κλίμακες εισοδήματος είναι διαιρεμένοι με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτουν όλα τα πιθανά εισοδηματικά σενάρια και στις δύο χώρες. Στην δεύτερη στήλη εμφανίζονται οι φορολογικοί συντελεστές για την Ελλάδα ενώ στην Τρίτη, οι φορολογικοί συντελεστές για την Κύπρο στην τέταρτη στήλη υπάρχουν συμπληρωματικές σημειώσεις και

διευκρινίσεις για την πρώτη στήλη για παράδειγμα ο φορολογικός συντελεστής 0% ισχύει για εισοδήματα μέχρι 19.500 ευρώ ενώ ο φορολογικός συντελεστής 20% ισχύει για εισοδήματα μέχρι 28.000 ευρώ.

Εισόδημα σε ευρώ	Φορολογικός Συντελεστής Ελλάδα	Φορολογικός Συντελεστής Κύπρος	Σημειώσεις
0 - 10.000	9%	0%	
10.001- 20.000	22%	0%	*Μέχρι 19.500
20.001- 30.000	28%	20%	*Μέχρι 28.000
30.000- 36.000	36%	25%	
36.001- 40.000	36%	30%	
40.001- 60.000	44%	30%	

Πίνακας 14. Σύγκριση φορολογικών συντελεστών Ελλάδας – Κύπρου.

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται σαφές ότι η Ελλάδα έχει υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές από την Κύπρο. Σε όλες τις κλίμακες εισοδήματος η Ελλάδα φορολογεί υψηλότερα τους πολίτες της από ότι η Κύπρος. Η μεγαλύτερη φορολογική διαφορά ανάμεσα στις δύο ευρωπαϊκές και αδελφές χώρες παρατηρείται στην κλίμακα 10.001-20.000 όπου η Κύπρος έχει φορολογικό συντελεστή 0 ενώ η Ελλάδα 22%. Η δεύτερη μεγάλη φορολογική διαφορά είναι στα εισοδήματα 30.0001 έως 36.000 όπου η Ελλάδα φορολογεί τους πολίτες με 36% ενώ η Κύπρος με 25%. Στις επόμενες φορολογικές κλίμακες η διαφορά ανάμεσα στους φορολογικούς συντελεστές των δύο χωρών παραμένει μεγάλη και η μικρότερη διαφορά παρατηρείται σε εισοδήματα άνω των 60.000 ευρώ όπου η διαφορά των φορολογικών συντελεστών είναι 9%. Οι Κύπριοι φορολογούμενοι απολαμβάνουν μεγαλύτερο διαθέσιμο εισόδημα προς κατανάλωση σε κάθε περίπτωση.

5.5 Σύγκριση φορολογικών συντελεστών και κοινωνικής ευημερίας Ελλάδας-Βουλγαρίας

Η Ελλάδα και η Βουλγαρία είναι δύο γειτονικές χώρες στα Βαλκάνια. Η Ελλάδα θεωρείται πιο ανεπτυγμένη απλό την Βουλγαρία ωστόσο η Βουλγαρία είναι μια αναπτυσσόμενη χώρα με γρήγορους και υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης. Η Βουλγαρία και η Ελλάδα διαφέρουν στο φορολογικό σύστημα που χρησιμοποιούν.

Η Βουλγαρία έχει θέσει έναν ενιαίο συντελεστή φορολόγησης για όλα τα φορολογούμενα φυσικά πρόσωπα. Ο συντελεστής φορολόγησης στην Βουλγαρία είναι 10% ανεξαρτήτου εισοδήματος. Αυτό πολλές φορές έχει εγείρει τον προβληματισμό πολλών ανθρώπων για το πόσο δίκαιο είναι ένα τέτοιο σύστημα. Στα θετικά του συστήματος είναι ότι έχοντας ένα σταθερό φορολογικό συντελεστή ανεξαρτήτου εισοδήματος απωθούνται πολλοί φορολογούμενοι που έχουν υψηλά εισοδήματα να τα κρύψουν και να φοροδιαφύγουν. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό

καθώς ένα μεγάλο μερίδιο ανθρώπων έχει αποδεχτεί πως λειτουργεί αρνητικά στην αύξηση της φορολογίας και επιλέγει να κρύψει τα εισοδήματά του. Επίσης έχοντας ένα σταθερό χαμηλό συντελεστή φορολογίας υπάρχει κίνητρο στους φορολογούμενους να μεγιστοποιούν το εισόδημα τους και να τα επενδύουν στην αγορά. Ο φορολογικός συντελεστής στην Βουλγαρία είναι σταθερός στο 10% εδώ και πολλά έτη, οι φορολογούμενοι ξέρουν ακριβώς τι ποσό θα πληρώσουν και τι να περιμένουν για την επόμενη χρονιά. Αυτό ισχύει και για τις εταιρίες που πληρώνουν σταθερά μικρό φόρο στο κράτος και μπορούν έτσι να επενδύσουν κεφάλαια στην αγορά με αποτέλεσμα την ανάπτυξη της χώρας. Στα αρνητικά του συστήματος φορολόγησης της Βουλγαρίας είναι η ανισότητα και οι μεγάλες διαφορές στο εύρος των εισοδημάτων των Βούλγαρων. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για περαιτέρω συζήτηση και προβληματισμό εγείρει το γεγονός ότι ο βασικός μηνιαίος μισθός στην Βουλγαρία είναι μόλις 312,00 ευρώ και φορολογείται με συντελεστή 10%, που σημαίνει ότι το καθαρό εισόδημα για κατανάλωση και αποταμίευση μειώνεται σημαντικά, την ίδια στιγμή που ο πληθωρισμός είναι στο 3,7%. Πολλοί κοινωνιολόγοι και πολίτες θεωρούν ότι είναι άδικο να πληρώνουν οι χαμηλόμισθοι μισθωτοί τον ίδιο συντελεστή φόρου με τους υψηλόμισθους και επιχειρηματίες.

Από την άλλη πλευρά η Ελλάδα χρησιμοποιεί μια πιο σκληρή φορολογική πολιτική στην φορολογία φυσικών προσώπων σε σχέση με την Βουλγαρία. Ο βασικός μισθός στην Ελλάδα είναι 540 ευρώ και ισχύει το αφορολόγητο για όσους παίρνουν αυτό το μισθό. Με αυτόν τον τρόπο η πολιτεία προστατεύει τους χαμηλόμισθους και δεν μειώνει περαιτέρω το εισόδημά τους με φόρο. Στην Ελλάδα ο πληθωρισμός είναι κοντά στο 2%. Τέλος, με τους υψηλούς φορολογικούς συντελεστές η Ελλάδα ωθεί άτομα με υψηλά ή μεσαία εισοδήματα να φοροδιαφεύγουν και να κρύβουν τα κέρδη τους ή να εμφανίζουν ζημιές με διάφορα λογιστικά τεχνάσματα.

ΧΩΡΑ	ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ	ΜΕΣΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
ΕΛΛΑΔΑ	1,90%	16.975,00 €	540,00 €	44%
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3,70%	13.997,00 €	312,00 €	10%

Πίνακας 15. Σύγκριση δεικτών Ελλάδας – Βουλγαρίας

Στο παραπάνω πίνακα υπάρχουν πληροφορίες για το πληθωρισμό, το μέσο εισόδημα, τον βασικό μισθό και τον φορολογικό συντελεστή για την Ελλάδα και την Βουλγαρία. Το μέσο εισόδημα αναφέρεται για ένα φορολογικό έτος και είναι ένας απλός μέσος όρος που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα καθώς το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού κερδίζει πολύ λιγότερα και στις δύο χώρες. Ο βασικός μισθός αναφέρεται στον ελάχιστο μισθό που μπορεί να λάβει ένας εργαζόμενος για πενθήμερο οχτάωρο. Στην Ελλάδα είναι 540 ευρώ ενώ στην Βουλγαρία είναι 312 ευρώ. Εύκολα παρατηρήσιμο είναι ότι ο βασικός μισθός στην Ελλάδα είναι ελάχιστα πιο υψηλός από τον βασικό μισθό στην Βουλγαρία, πράγμα που δείχνει ότι ενώ η Ελλάδα είναι μια ανεπτυγμένη χώρα οι μισθοί της παραμένουν ακόμα σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Όσο αφορά τον πληθωρισμό, αυτός είναι αρκετά υψηλότερος στην Βουλγαρία (3,70%) από ότι στην Ελλάδα (2%) πράγμα που μειώνει το διαθέσιμο καθαρό εισόδημα του καταναλωτή. Συγκρίνοντας όλες τις πληροφορίες του πίνακα και το φορολογικό σύστημα των δύο χωρών θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι για εισοδήματα κάτω των 10.000 ευρώ συμφέρει να ζει κανείς στην Ελλάδα καθώς έχει μεγαλύτερο βασικό μισθό, μικρότερο πληθωρισμό και μηδενική φορολογία ενώ για μεσαία εισοδήματα είναι αδιάφορο που θα ζήσει κάποιος καθώς στην μία χώρα θα πληρώνει περισσότερο φόρο αλλά θα απολαμβάνει μικρότερο

πληθωρισμό ενώ στην άλλη περίπτωση θα πληρώνει λιγότερο φόρο αλλά θα έχει μεγαλύτερο πληθωρισμό. Μόνο για πολύ υψηλά εισοδήματα συμφέρει κάποιον να μένει στην Βουλγαρία να απολαμβάνει 10% συντελεστή φορολογίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΟΤΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Συνοψίζοντας τα παραπάνω είναι αναγκαίο ο κάθε πολίτης σε οποιαδήποτε χώρα και αν κατοικεί να πρέπει να καταβάλλει το μερίδιο που του αναλογεί, ανάλογα με το εισόδημα του αλλά και τις δυνατότητες του. Η φορολογία όλων των φυσικών προσώπων θα πρέπει να είναι καθολική και όλοι οι πολίτες της εκάστοτε χώρας θα πρέπει να φορολογούνται, από την στιγμή που το εισόδημα τους προκύπτει στη χώρα που διαμένουν. Ωστόσο, θα πρέπει να υπάρχουν αλλαγές για τους φορολογούμενους με χαμηλά εισοδήματα ώστε να διευκολύνονται οι πολίτες.

Η βαριά φορολογία θα πρέπει να αποφεύγεται από το κράτος και την πολιτεία ώστε να μειώνεται με αυτόν τον τρόπο η φοροδιαφυγή. Με την υψηλή φορολόγηση, είναι λογικό επακόλουθο οι πολίτες να αναζητούν διάφορους τρόπους ώστε να μειωθεί ο φόρος που τους αντιστοιχεί με αποτέλεσμα να αυξάνεται το φαινόμενο της φοροδιαφυγής και κατά συνέπεια να μειώνονται τελικά τα έσοδα στο κράτος. Η φορολογία θα πρέπει να είναι ελαστική και ο τρόπος επιβολής και είσπραξης του φόρου να είναι απλός, εύκολος και κατανοητός για όλους. Ακόμα, το φορολογικό σύστημα της κάθε χώρας διαδραματίζει καίριο ρόλο και στην ανάπτυξη και στην μεγέθυνση της χώρας και της οικονομίας. Ένα απλό και σωστό φορολογικό σύστημα μπορεί να δώσει σημαντικά κίνητρα στους φορολογούμενους για αποταμίευση, για επενδύσεις και ανάληψη επιχειρηματικών αποφάσεων και δραστηριοτήτων που δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, οικονομική ευημερία και ανάπτυξη, τόνωση της εγχώριας παραγωγής και ζήτησης. Θα πρέπει ένα φορολογικό σύστημα λοιπόν, να συμβάλει στην αύξηση της παραγωγικότητας και στην αύξηση των επενδύσεων ώστε να αυξηθεί και η αγοραστική δύναμη των πολιτών.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν ύστερα από την παρουσίαση και την σύγκριση των φορολογικών συστημάτων της Ελλάδας, της Κύπρου, της Γερμανίας και της Βουλγαρία είναι ενδιαφέροντα και ενδεικτικά για τον τρόπο επιβολής και την αποτελεσματικότητα των φόρων σε αυτά τα κράτη. Θα πρέπει ιδιαίτερα να τονιστεί ότι η εν λόγω σύγκριση έγινε για λόγους ερευνητικούς και επιλέχθηκαν αυτά τα κράτη για τους εξής λόγους. Όλα τα κράτη ανήκουν στην Ευρώπη και είναι κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Κύπρος, η Ελλάδα και η Γερμανία χρησιμοποιούν το ίδιο νόμισμα, το Ευρώ, ενώ η Βουλγαρία χρησιμοποιεί συνδυαστικά το Ευρώ και το εθνικό της νόμισμα την Λέβα. Επίσης, κάθε μία από αυτές τις χώρες παρουσιάζει ένα ενδιαφέρον και διαφορετικό φορολογικό σύστημα και διαφορετικά επίπεδα οικονομικής ανάπτυξης και οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων. Η οικονομία της Γερμανίας αποτελεί την πλέον δυνατή οικονομία της Ευρώπης και μία από τις μεγαλύτερες σε παγκόσμιο επίπεδο. Η οικονομία της Κύπρου είναι αρκετά δυνατή και αντιπροσωπεύει μια μεσαία δύναμης οικονομία που έχει δείξει ότι μπορεί να αντέξει και να σταθεί στα πόδια της. Η οικονομία της Βουλγαρίας είναι μια ιδιαίτερη περίπτωση καθώς η Βουλγαρία είναι μία χώρα με διάφορα οικονομικά προβλήματα

που έχει καταφέρει μέσω των χαμηλών τιμών της και φόρων να γίνει ανταγωνιστική και να προσελκύσει το ενδιαφέρον πολλών επενδυτών, η οικονομία της βρίσκεται σε διαρκή ανάπτυξη και αποτελεί μια αναπτυσσόμενη χώρα. Τέλος, η οικονομία της Ελλάδας έχει έρθει αντιμέτωπη με μια πληθώρα οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων και δυσκολιών που προσπαθεί να ξεπεράσει. Σύμφωνα με την συγκριτική ανάλυση που κάναμε οι φορολογικές επιβαρύνσεις στα φυσικά πρόσωπα της Ελλάδας διαφέρουν σημαντικά από αυτές της Βουλγαρίας, της Κύπρου και της Γερμανίας. Η Γερμανία έχει ένα περίπλοκο φορολογικό σύστημα με μαθηματικούς τύπους που όμως προσπαθεί να το κρατήσει σταθερό ώστε να μην δημιουργούνται προβλήματα και σύγχυση στα φυσικά πρόσωπα και στην οικονομία. Η Γερμανία σε περιόδους κρίσης τείνει να προσπαθεί να μειώσει την φορολογία των φυσικών προσώπων ώστε να κρατήσει την αγοραστική δύναμη των πολιτών σε υψηλά επίπεδα και γενικά προσπαθεί να έχει ένα δίκαιο φορολογικό σύστημα με κλίμακες και συντελεστές για όλους τους φορολογούμενους. Από την άλλη πλευρά η Κύπρος και η Βουλγαρία προσπαθούν να κρατήσουν τους φορολογικούς συντελεστές σε χαμηλά επίπεδα ώστε να προσελκύσουν επενδύσεις. Ειδικά, στην περίπτωση της Βουλγαρίας όπου υπάρχει ένας και μοναδικός φορολογικός συντελεστής ανεξάρτητου του εισοδήματος δείχνει την διάθεση της χώρας να προσελκύσει ξένες επενδύσεις. Αν και το φορολογικό σύστημα της Γερμανίας σε σύγκριση με της Κύπρου και της Βουλγαρίας διαφέρουν σημαντικά και τα τρία φαίνονται να λειτουργούν αποτελεσματικά στις κοινωνίες που απευθύνονται. Το ίδιο δεν συμβαίνει με την περίπτωση της Ελλάδας όπου το φορολογικό σύστημα δεν λειτουργεί τόσο αποτελεσματικά και χρειάζεται άμεση επανεξέταση.

Είναι σημαντικό να επισημάνουμε και να τονίσουμε στο κλείσιμο της παρούσας διπλωματικής εργασίας κάποιες από τις αλλαγές που χρειάζεται να εξεταστούν και να γίνουν ώστε το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας να γίνει πιο αποτελεσματικό. Είναι βέβαιο ότι ένας από τους παράγοντες για να υπάρξει οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα στο Ελληνικό κράτος είναι το φορολογικό σύστημα. Είναι επίσης βέβαιο ότι το φορολογικό σύστημα της χώρας χρειάζεται μια σειρά από μεταρρυθμίσεις. Η Ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να αναπροσαρμόσει τους στόχους και να θέσει νέους εφικτούς φορολογικούς στόχους. Θα πρέπει επίσης να αναπτύξει μία νέα φορολογική πολιτική που θα προσαρμόζεται στα νέα οικονομικά δεδομένα της χώρας. Στο επίκεντρο των συζητήσεων των φορολογικών μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να είναι και η φορολογική επιβάρυνση της μεσαίας τάξης που θα πρέπει να αναπροσαρμοστεί και να ληφθεί σημαντικά υπόψιν ότι η μεσαία τάξη είναι αυτή που επηρεάστηκε περισσότερο, τόσο από την οικονομική κρίση όσο και από την κρίση του κορονοϊού. Βελτιώσεις χρειάζονται να γίνουν και στην διασφάλιση της φορολογικής συμμόρφωσης των πολιτών ώστε να αποφεύγεται η φοροδιαφυγή, των φορολογικών συντελεστών κυρίως των φυσικών προσώπων ώστε να μην κατακερματίζεται το πραγματικό, καθαρό εισόδημά τους και να έχουν αγοραστική ικανότητα, την θέσπιση ενός πραγματικού ορίου αφορολόγητου, των κριτήριων φορολόγησης των πολιτών και των φοροεισπρακτικών μηχανισμών με απώτερο σκοπό να βελτιωθεί το βιοτικό επίπεδο των πολιτών και να αμβλυνθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ανισότητες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αρανίτου Β. (2018) «Κρίση και μεσαία τάξη: οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις» Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών

Γεωργακόπουλος Θ. Α., (2012), Εισαγωγή στη Δημόσια Οικονομική (Δ΄ εκδ.). Αθήνα: Ε. Μπένου

Γιαννίτσης Τ. (2021) «Άποψη: Τα μεσαία στρώματα και «οι άλλοι», kathimerini.gr

Γκίνογλου Δ. (2014), Φορολογική Λογιστική Ι, Εκδόσεις Ανικούλα, Θεσσαλονίκη

Κυρίμη Π., (2011), Το φορολογικό σύστημα της χώρας μας. Η επιβολή του φόρου βάσει αντικειμενικών κριτηρίων. Δ.Ν.Φ.

Πούλιος Γ. (2010) «Η Φορολογική Διοίκηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας», Φορολογική Επιθεώρηση- Τεύχος 733 (Οκτώβριος 2010)

Ράπανος, Β., &Καπλάνογλου, Γ. (2014), Φορολογία και Οικονομική Ανάπτυξη: Η περίπτωση της Ελλάδας. Αθήνα.

Σταματόπουλος Δ. & Καραβοκύρης Α., (2020), Φορολογία Εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, Γ Έκδοση Αθήνα

Σταματόπουλος Δ., & Καραβοκύρης, Α. (2007), Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος : Ανάλυση - Ερμηνεία. Αθήνα: Εκδόσεις Φορολογικού Ινστιτούτου

Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχάνων (2020) «Η υπερφορολόγηση της μεσαίας τάξης» Δελτίο για την Ελληνική Οικονομία- Τεύχος 178, (20/02/2020)

Τότσης Ν. Χρήστος, (2018), Κώδικας Φορολογικού Εισοδήματος, Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

Ernst and Young (2020). «Personal Tax Guide 2020»

KPMG (2012). «KPMG's Individual Income Tax Survey»

LukáčováM. ,JorečkoJ. , JenčováS. &JuskováM. (2020)Analysis of selected indicators of tax competition and tax harmonization in the EU, entrepreneurship and sustainability issues (8) doi: [http://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1\(8\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2020.8.1(8))

Mercader-Prats M. & Levy H. , (2004) The role of tax and transfers in reducing personal income inequality in Europe's regions: Evidence from euromod, doi: <http://hdl.handle.net/10419/68974>

Myles G. (2008). Economic Growth and the role of Taxation

Rogers J. , Cécile P. (2013) The Tax Burden of Typical Workers in the EU 27

SzarowskáI. , Personal Income Taxation in a Context of a Tax Structure, (8) doi: [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(14\)00391-81](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(14)00391-81)

Ηλεκτρονικές Πηγές

<https://www.newmoney.gr/roh/palmos-oikonomias/oikonomia/ikogenies-me-2-pedia-ta-pio-megala-forologika-ipozigia-stin-ellada-ke-stin-ee-pinakes/>

<https://taxsummaries.pwc.com/germany/individual/taxes-on-personal-income>

<Downloads/taxing-wages-germany.cleaned.pdf>

<https://www.in.gr/2020/02/20/economy/oikonomikes-eidiseis/poia-einai-simera-mesaia-taksi-pou-gonatizei-apo-tous-forous-oi-viaies-ayksomeioseis-tou-eisodimatos/>

<https://www.make-it-in-germany.com/en/jobs/taxes/income>

<https://www.howtogermany.com/pages/germantaxes.html>

<https://www.iamexpat.de/expat-info/taxation-germany/german-tax-system>

https://www.steuergo.de/en/rechner/brutto_netto_rechner

<https://www.cypruscompanies.gr/article/el/116/phorologia-prosopon-sthn-kipto-kai-apallages-eisodhmaton>

<https://www.taxexperts.gr>

<https://www.kgmp-legal.com/gr>

<https://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/greece/>

<https://taxfoundation.org/personal-income-tax-rates-europe/>

https://ec.europa.eu/taxation_customs/online-services/online-services-and-databases-taxation/tedb-taxes-europe-database_en

<https://tradingeconomics.com/greece/personal-income-tax-rate>

<https://home.kpmg/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/individual-income-tax-rates-table.html>

https://www.theglobaleconomy.com/rankings/personal_income_tax_rate/Europe/